

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:1

Áigi: čakčamánu 19. b. 1995 dii. 09.00 - 12.00 ja dii. 15.00 - 18.45
čakčamánu 21. b. 1995 dii. 09.00 - 12.00 ja dii. 14.00 - 17.25

Báiki : Samelandssenter, Kárášjogas

Áirasat:

1. Olav M. Dikkanen	21. Geir Tommy Pedersen
2. Magnhild Mathisen	22. Sven Roald Nystø
3. Berit Ranveig I. Nilssen	23. Margreta Páve Kristiansen
4. Steinar Pedersen	24. Aage Pedersen
5. Marianne Balto Henriksen	25. Olav Andersen
6. Hartvik Hansen	26. Anders Oskal
7. Ragnhild Nystad	27. Inger-Ann Fosslí
8. Egil Olli	28. Magne A. S. Huuva
9. John Henrik Eira	29. Per Solli
10. Ole Henrik Magga	30. Roger Pedersen
11. Heaika Skum	31. Ing-Lill Pavall
12. Inger Anne S. Gaup	32. Amund Eriksen
13. Peder Mathisen	33. Nils O. Nilsen
14. Alf Edvard Nystad	34. Jarle Jonassen
15. Jens Petter Olsen	35. Ásta Vangberg
16. Tore Bongo	36. Odd Kappfjell
17. Terje K. Haugen	37. Máret Guhttor
18. Ingar Eira	38. Johan Mikkel Sara
19. Mary Mikalsen Trollvik	39. Berit Johnskareng
20. Eilif O. Larsen	

Čuovvovaš áirasat ledje ožžon virgelobi:

Áirras nr. 9 John Henrik Eira
Áirras nr. 12 Inger Anne s. Gaup
Áirras nr. 21 Geir Tommy Pedersen,
Áirras nr. 28 Magne A. S. Huuva,
Áirras nr. 33 Nils O. Nilsen,
Áirras nr. 38 Johan Mikkel Sara,

Áirras nr. 11 Heaika Skum, 21.09.95 rájes
Áirras nr. 13 Peder Mathisen, 21.09.95 rájes
Áirras nr. 22 Sven-Roald Nystø, 21.09.95 rájes

Áirras nr. 15 Jens Petter Olsen, dii. 16.05 rájes 21.09.95
Áirras nr. 22 Sven-Roald Nystø, dii. 16.05 rájes 21.09.95

Čuovvovaš várreáirasat manne sajiidasaset:

Kirsten Turi, áirasa nr. 9 várrelahttu
Rolf Artur Johansen, áirasa nr. 21 várrelahttu
Noralf Amundsen, áirasa nr. 28 várrelahttu
Kjell Arne Mathisen, áirasa nr. 33 várrelahttu

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:2

Harald Norvang, áirasa nr. 38 várrelahttu

Klemet K. Hætta, áirasa nr. 11 várrelahttu, 21.09.95 rájes

Peder A. Persen, áirasa nr. 13 várrelahttu, 21.09.95 rájes

Inger A. Skum, áirasa nr. 22 várrelahttu, 21.09.95 rájes

ÁŠŠELISTU:

- ÁŠŠI 26/95 ČOAHKKIMA VUOĐDEAPMI
- nammačuorvun, virgelobit, gohččojuvvon várreáirasat
- gohččuma ja áššelisttu dohkkeheapr.
- ÁŠŠI 27/95 SÁMEDIGGERÁĐI DIEDÁHUS DOAIMMAS BIRRA, DÁS MAIDDÁI REFERÁHTAÁŠŠIT
- ÁŠŠI 28/95 GAŽALDAGAT SÁMEDIGGERÁĐĐÁI ČOAHKKINORTNEGA § 26 VUOĐUL
- ÁŠŠI 29/95 OĐĐA ÁŠŠIID ALMMUHEAPMI
- ÁŠŠI 30/95 RABAS SÁMI VISUM RUŠŠII - CEALKÁMUŠ
- ÁŠŠI 31/95 SÁMEDIGGEVÁLGGA NJUOLGGADUSAT - VÁLGAORTNETLÁVDEGOTTI ÁRVALUS
- ÁŠŠI 32/95 FRÁŅKRIIKKA ATOMBÁVKALANGEAHČČALEAMIT
- ÁŠŠI 33/95 FINNMARKKU FYLKKAGIELDDA SÁMI DEARVAŠVUOĐA- JA SOSIÁLPLÁNA - GULASKUDDAN
- ÁŠŠI 34/95 SÁMEDIKKI 1996 ČOAHKKINPLÁNA

ÁŠŠI 01/95 OLLESČOAHKKIMA VUOĐDUDEAPMI

Čoahkkinjodihangotti jodiheaddji Egil Olli rabai čoahkkima. Dahkkui nammačuorvun.

a) Gohččuma dohkkeheapmi

Mearrádus: Borgemánu 25. b. 1995 gohččun dohkkehuvvui ovttajienalaččat.

b) Áššelisttu dohkkeheapmi:

Heaika Skum ovddidii čuovvovaš árvalusa: Ášši 32/95 Fránkriikka atombávkalan-geahččaleamit, sihkkojuvvo áššelisttus.

Máret Guhttor ovddidii čuovvovaš árvalusa: Čilgehus organisašuvdnadoarjaga birra meannuduvvo sierra áššin iige rádi diedáhusa oktavuodas.

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:3

Heaika Skuma árvalus hilgojuvvui 37:in jienain 1' jiena vuostá.

Máret Guhttora árvalus mearriduvvui 33:in jienain 5' jiena vuostá.

Mearrádus: Áššlistu mii čuovui gohččuma dohkkehuvvui ovttajienalaččat čuovvovaš lassiáššiin:

ÁŠŠI 35/95 DOARJJA SÁMI ORGANISAŠUVNNAIDE

ÁŠŠI 27/95 SÁMEDIGGERÁDI DIEDÁHUS DOAIMMAS BIRRA, DÁS MAIDDÁI REFERÁHTAÁŠŠIT

Sámedikki presideanta Ole Henri'k Magga čilgii rádi doaimma birra. Rádi diedáhus váldui diehtun.

ÁŠŠI 28/95 GAŽALDAGAT SÁMEDIGGERÁDĐÁI ČOAHKKINORTNEGA § 26 VUOĐUL

1. gažaldat Jens Petter Olsen. Bargiidbellodaga sámediggejoavku

Mii lea dahkkon Sámediggerádi bealis čuovvolit min jagi boares evttohusa oažžut áigái bilaterála ovttasbarggu guoskevaš fylkkagielddaiguin, čilgen dihte gažaldagaid, erenoamážit vuoigatvuoda ášši oktavuoda, mat gusket sihke fylkkagieldda ja Sámedikki bargsuorgái?

Lagat áigumuš čilgejuvvo manjá.

Sámediggerádi vástáduš:

Sámedikkis lea leamaš njeallje jagi ásahuvvon ovttasbargu fylkkagielddaiguin. Vuolggasadjin lea leamaš ásahit multilaterálalaš ovttasbarggu Sámedikki ja viđa davimus fylkka gaska. Hálddahuslaš dási ovttasbargu mearkaša ahte Sámediggi oassálastá regiovnnaš fylkplánakonfereansaide mat dollojuvvojit guktii jagis, ja maidda guoskevaš fylkkaid plánaovddat oassálastet .

Fylkplánabargu lea justa guovddáš oassi ovttasbarggus, danin go dat doaibmá instrumeantan mainna koordineret stáhtalaš, fylkagielddalaš ja gielddalaš doaimmaid fylkkain. Dikki áirasat dihtet dán bures, danin go Sámediggi lea meannudan fylkplána-evttohusaid guovtte gearddi ovdal.

Politiikalaš dásis lea bargon viehka aktiivvalaččat oažžun dihte áigái eambo formaliserejuvvon ovttasbarggu regiovnnaš orgánaiguin mat gávdnojit. Davvi-Norgga ja Namdála riikaoasselávdegoddi lea dán lágan orgána, masa Sámediggi ollu gerddiid lea bivdán lahtovuoda nannen dihte oktavuoda fylkapolitiikkáriiguin. Otná dilli lea nu ahte Riikaoasselávdegotti mielas ii leat áigejuvvo dil ovdidit ovttasbarggu earáláhkái go ahte Sámediggi lea mielde observatøran. Dán ii leat Sámediggeráddi otna bajás prioriteren.

Nugo diehtit, de lea maiddái lagaš ovttasbargu fylkkaiguin, eará ovttasbargo-orgánaid bokte. Sámedikki presideanta lea earret eará fylkasátnejođiheadjiiguin mielde easka ásahuvvon Davvi-Norgga ovttastahtinlávdegottis (samordningsutvalget), maid

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:4

stáhtaminister Gro Harlem Brundtland jodiha. Nu ahte ii leat riehta dadjat ahte iigo livčče viehka viiddis oktavuohhta fylkagielldda áirasiiguin maiddá politihkalaš dásis.

Sámediggeráđđi oaidná vejolaš ovdamuniid das go ángiruššamiid lasiha fylkagiellddaid ektui. Váttisvuohtan lea dattetge ahte dán lágan formaliserejuvvon forum ja ovttasbargo-organat maid áirras Olsen čujuha gáibidit viehka ollu resurssaid čuovvoleapmái ja láchčimii. Dán rádjái lea ferten šaddat dássedeaddu bilaterálalaš ovttasbarggu ovttaskas fylkkaid ja giellddaid gaskka, ja doaimma gaskka ahte ovddidit dikki iešheanalis váldeorganánan, ja našuvnnalaš sámeapolitihkalaš eavttuid biddjin. Min resurssat leat vátná.

Dál lea duodai nu ahte fylkagiellddat ieža leat geatnegahtton ovddidit iežaset sámeapolitihka nu ahte dat dávista našuvnnalaš ovdána, mái. Dadis+ iga eanet fylkagiellddat gulaskuddet dalle maiddá Sámedikkis oažžun dihte buori vuodu dahkat dan. Sámediggi áigu bealistis ovddidit dan ovttasbarggu mii juo gávdno.

Fylkagielldda formálalaš sadi otna riaktigažaldagaid ektui lea ráddjejuvvon. Sámediggeráđi beales lea danin leamaš lunddolaš ásaht lagat ovttasbarggu stáhta ovddasteaddjiin fylkkas, Fylkamanniin. Finnmarkku dáfus lea duodai šaddan nu ahte dollojuvvojit čeahkkimat duollet dálle gos lonuhallojuvvojit dieđut ja oaivilat sierralágan áššiid hárrái, maiddá áššiid hárrái mat gusket arealgeavaheapmái ja geavahussii iešgudetge surggiin. Go dat vuoddo digáštallan vuoigatvuodaid birra eatnamiidda ja čaziide boahdá, de lea vuolggasajis stáhta čuoččuuvvon eanaeaiggádin mii lea siehtadusbeallin, iige ráđđi leat árvoštallan ovttage ášši mii dál lea suoddan ja man birra mediijat mitalit Sámi vuoigatvuodálávdegotti hárrái boahttevaš hálldašanmáliid ektui.

2. gažaldat Eilif O. Larsen. Bargiidbellodaga sámediggejoavku

Čujohuvvo 30.03.95 doarjjaohcamii ásaht bealakeahtes sámi nuoraidorganisašuvnna. Lea váidalahtti go Sámi kulturráđđi lea biehttan ohcama.

Maid áigu Sámedikki presideanta bargat vuoi dát riikaviidosaš bealakeahtes sámi nuoraidorganisašuvdna duohtan dahkko?

Sámediggeráđi vástádus:

Njukčamánu 3. b. 1995 reivves ozai gaskaboddosaš stivra sámi nuoraidorganisašuvnna ásaheapmái Sámedikkis 80 000,- kruvdnosaš ekonomálaš doarjaga, man ollislaš rámma lea 290 000,- kruvnnu ásaht nuoraidorganisašuvnna.

Sámediggeráđi mielas lea hirbmat buorra go nuorat ovddidit iniciatiivvaid nugo dát lea, muhto ii sáhtán duohtanmeannudit ohcama danin go doarjja sámi válde-organisašuvnnaide 1995 ovddas lea buot juogaduvvon. Ohcama sáddiimet dasto Sámi-kulturráđđái meannudeapmái. Sámi kulturráđđi ii miedihan ohcama danin go ruđat sámi kulturorganisašuvnnaid várás ledje buot juogaduvvon.

Gielda- ja bargodepartemeanta lea 20.07.95 reivves juolludan organisašuvdnii 30 000,- kruvnnu ohcojuvvon 60 000,- kruvnnus. Leat maiddá fuomášan ahte Mánáid- ja bearašdepartemeanta lea juolludan doarjaga, ja ahte vuodđudančoahkkin galgá dollojuvot lvgovuonbađas skábmamánu 3. - 5. b. 1995.

Sámi nuoraidorganisašuvdna ferte nugo earáge organisašuvnna, deavdit kriteriijaid mat leat biddjon doarjaga oažžumii. Sáhtá leat váttis oažžut doarjaga sámi organisašuvnnaid doarjjaortnega bokte kriteriijaid geažil mat leat dán ortnega njuolggadusain. Sámediggi

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:5

oažžu sámi kulturorganisašuvnnaid doarjjanjuolggadusaid meannudeapmái, ja sáhtá dán oktavuodas árvvoštallat sámi nuoraidorganisašuvnnaid doarjjadárbbu. Lassin-sáhtá leat vejolašvuohta árvvoštallat dávggasvuoda mii guoská ođđaálggahuvvon organisašuvnnaide mat eai leat juksan vuoigatvuoda njuolggadusaid kriterijaid ektui.

3. gažaldat Tore Bongo, NSR-a sámediggejoavku

SÁMI DÁIDDAGUOVDDÁŽA VÁTTISVUOĐAID BIRRA

Mii leat gullan ahte Sámi dáiddaguovddážis leat stuorra váttisvuodát ja dat fertejit várra giddet uvssaidis ommehit dehe guhkit áigái.

Maid sáhtá Sámediggeráđdi dahkat dien oktavuodas?

Sámediggeráđi vástáduš:

Sámedikki presideanta ja Sámi kulturráđdi leat doallan čoahkkima Sámi dáiddaguovddáža stivrrain gávdnan dihte čovdosa guovddáža ekonomálaš váttisvuodaide. Šattai ovttamielalašvuohta ahte Sámi dáiddaguovddáš ohcá Sámi kulturráđis prošeaktaruđaid maiguin čadahit loahppa čájáhusaid 1995:s.

Sámi kulturráđdi lea áššis 152/95 juogadan Sámi dáiddaguovddáži gitta 80 000,- kruvnnu rádjái prošeaktaruđaid 1995 várás, dainna eavttuin ahte guovddáš ii gidde uvssaidis 01.10.95.

Sámi kulturguovddáža váidalus mii guoská doaibmaruđaide ii vuhtiiváldojuvvon Sámi kulturráđi áššis 151/95, dainna ákkain ahte váidalusáigemeari ii lean dollojuvvon. Sámi kulturguovddážis lea dieđusge vejolašvuohta váidalit dán mearrádusa, nu ahte dábálaš váidalusmeannudeami sáhtá dahkat.

4. gažaldat Tore Bongo, NSR-a sámediggejoavku

SÁMEGIEL SÁLBMAGIRJJIID VÁILEVAŠVUOĐA BIRRA

Movt sáhtá Sámediggeráđdi váikkuhit dasa ahte 7 riddo- ja vuotnasuohkaniin lassánivčče sámegiel sálbmagirjiit?

Otná dilli lea nu ahte diein 7 suohkaniin ii leat eambo go okta sámegiel sálbmagirji stáhta girku hálddus.

Sámediggeráđi vástáduš:

Sámediggeráđdi lea váldán oktavuoda Sámi girkoráđái dán ášši hárrái oažžun dihte čielgasa makkár ovddasvástáduš Norgga girkus lea sámi girkoáššiid ektui.

Norgga girku lea orgána mii mángga dásis goziha sámi girkoáššiid. Báikkálaččat leat searvegodderáđit ja regiovnalaččat bismasuohkanráđit mat galget johtuibidjat doaimmaid Girkočoahkkima ovddas. Guovddáš dásis galgá Sámi girkoráđdi Girkočoahkkima ovddas "gáhttet, nannet ja ovttahttit" sámi girkoáššiid.

Sámelága giellanjuolggadusaid hálddašanguovllus galgá sámi álbmot oažžut girkolaš bálvalusaid sámegillii. Sámi girkoráđdi oažžu dávjá gažaldagaid mat gusket dán guovllu olggobeallái sámegielat fáldagaid ektui. Dát guoská sihke davvi-, julev- ja lullisámegillii.

ČOAHKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:6

Gerkočoahkkin lea mearridan ahte golmma davimus bismasuohkanis lea ovddasvástádus buot girkolaš bálvalusain sámegillii. Lea maiddáid daid ovddasvástádusson várrēt ruđaid sámi girkoáššiiide regiovnalaččat. Bismmain lea ovddasvástádus ahte sámegiela ipmilbálvalusat dollojuvvojit guovlluin gos eai ása nu ollu sápmelaččat. Proavásgoddi ovttasráđiid báhppasuohkaniiguin galgá láhčit praktihkalaš beliid girkolaš bálvalusaid oktavuodas sámegillii.

Sámi girkoráđis lea ovddasvástádus oppa áigge muitalit ja guorahallat movt Girkočoahkkima mearrádusat doahttaluvvojit ja geavahas doibmet sámi girkoáššiid ektui. Sámi girkoráđđi galgá maiddáid ovdanbidjat Girkočoahkkimii jahkedieđáhusa, bušeahta ja doaibmaplánaid. Girkočoahkkimis lea maiddáid ovddasvástádus fuolahit ahte sámi girkoáššit vuoruhuvvojit ruđaid juogadettiin ja gozih: juolludusaid iiogademiid stáhtabušeahtas.

Sámediggeráđđi áigu dán konkrehta áššis ávžžuhit Girkočoahkkima ja daid bismasuohkaniid main lea ovddasvástádus rivttes ásehussan bearrigeahččat ahte čujuhuvvon diliit buoreduvvojit.

5. gažaldat Tore Bongo, NSR-a sámediggejoavku:

BOAZODOALLOLÁGA DOVDDUSIN DAHKAT

Movt sáhtta Sámediggeráđđi váikkuhit dasa ahte boazodoalloláhka dahkko eambo dovddusin goit báikkálaš ja fylkkagielddalaš ja stáhta eiseválddiide fylkkaid dásis? Čielggas lea ahte boazodoallolága eai dovdda nu beare bures ja eiseválddit addet dávjá boastu rávvagiid dábálaš olbmuide mii guoská lága ektui. Ahte dilli lea nu, dan leat dávjá oaidnán ja gullan mediain. Dat manimus dáhpáhus boazodoallolága rihkkuma oktavuodas ja mas lea bohcciidan riidu lea Gearvuonas Sievjjus gos eanadoalu eiseválddit leat addán boastu rávvagiid sávdollide.

Sámediggeráđi vástádus:

Boazodoalloláhka lea nugo diehtit rievdaduvvomin. Láhka dán hámis lea eahpečielggas ollu surggiin maid dál geahččalit divvut. Áirasa Bongo gažaldat lea hástalus man sáhtta leat veaháš váttis čoavdit dušše diehtjuohkima bokte. Okta váldováttisvuodain lea ahte mekanismmat maiguin čoavdit vuostálasvuodaid sierralágan geavaheadji berošteaddjiid gaskka ii leat doarvái bures čilgejuvvon dáláš boazodoallolágas. Geavahus čájeha ahte dáláš boazodoallolága sáhtta dulkot viehka mángga láhkái ollu sajiin.

Iešgudetge beliin lea dán lágan dulkonváttisvuodaid oktavuodas vuoigatvuohta oazžut iskkaduvvot iežaset áššiid duopmostuolus, ja doppe oazžut mearriduvvot ášši. Dá lea juoga maid álohii ferte vuhtiiváldit, ja mii lea dohkkehuvvon vuohki gávdnat čovdosa vuostálasvuodaid oktavuodas. Dovdat dattetge buot daid váttisvuodaid mat sáhttet boahit go riektiapparáhta galgá giedahallat boazodoalloáššiid go riektiapparáhtain ii álohii leat doarvái buorre gelbbolašvuohta ealáhusa ektui, muhto fertet jáhkkit ahte sii dovdet ieš lága, vaikko dan sáhttáge nu mángga láhkái dulkot.

Dán konkrehta áššis masa áirras čujuha, lea justa nu dáhpáhuvon. Boazodoalloláhka ii leat čielggas ii boazodoallorievtti, iige mángageavahusvuostálasvuodaid oktavuodas, ja dagaha buori vuodu geahččalit vanahit rájaid. Iešgudetge hálddašaneiseválddit báikkálaččat ja regiovnalaččat eai leat dattetge diehtemeahtumat mii guoská boazodoallolága sisdollui, muhto dulkojit dattetge iešgudet láhkái sierralágan njuolggadusaid, justa ovdelis namuhuvvon eahpečielggasvuodaid geažil.

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:7

Sámediggeráđđi oaidná čielgasit daid hástalusaid mat mis leat, muhto ii sáhte lohpidit áirasii Bongo eambbo go ahte ráđđi áigu bargat buot maid sáhtta vai Stuorradiggi nanne boazodoallolága muhtun guovddáš áššiid oktavuodas sihke vuoigatvuodaid oktavuodas ja movt bealit vuolggasajiinnis galget láhttet mángageavahusvuostálasvuodaid oktavuodas. Dan maŋná šaddet oasit nugo ođđa plánagáibádus mekanismaiguin maiguin dahkat gielddaid ja fylkagielddaid dovddusin plánaiguin, leat mielde lasiheamen dihtomielalášvuoda dán orgánain boazodoalu bargovugiid ja dárbbuid hárrái.

6. gažaldat Magnhild Mathisen, Bargiidbellodaga sámediggejoavku:

GAŽALDAT SÁMEDIKKI PRESIDENTII SU GONAGAS HARALD MOAITÁMUŠA HÁRRÁI

Sámedikki njuolggadusaid mielde áiggun boahttevaš dievasčoahkkimis divvut gažaldaga Sámedikki presidentii.

Duogážin dása lea ahte Sámedikki presideanta ovttá riikka stuorámus áviissa, Dagbladet, vuosttaš siiddus, buktá hui garra moaitámuša mii viehka muddui eahpegudnejahtta riikka Gonagasa. Das son čuoččuha ahte Gonagas dal juo dadjat duolbmá sápmelaččaid vuoigatvuodaid. Vuodđun dán moaitámušii lei Gonagasa searvan rievssatbivdui muhtun báikkis Ruotas.

Maŋná lea Sámedikki presideanta čuoččuhan ahte journalista gii su jearahalai lei sutnje addán boasttu dieđuid, ja ahte áviisa lassin dasa lei botnjan dan maid lei dadjan.

Danin háliidan vástádusa dása:

Oaivvilda go Sámedikki presideanta ahte lea riektá moaitit velá riikka Gonagasa ge, almmá dan haga ahte álggos iskat dieđuid mat sutnje mitaluvvojit, ja maid áigu son bargat eastadit dákkáraš unohis dáhpáhusaid boahtteáiggis?

Sámediggeráđi vástádus:

Vástádus vuosttas gažaldahkii lea "ii". Sámedikki presideanta ii leat dahkan obanassiige nugo jearahalli oaivvilda. Dajaldagat maid "Dagbladet" geavahii leat sin iežaset. Dadi bahábut ii leat vuosttas geardde go justa dát áviisa lea addán boasttu dieđuid Sámedikki birra.

Vástádus nuppi gažaldahki lea ahte ferte gusto leat ain eambbo várrugas, muhto nagoditgo garvit bođuvuovdináviissaid čatnamis oktii áššiid maddái boahtteáiggis, lea dieđusge váttis dáhkidit. Muđui čujuhit preassadieđáhussii mii lea sáddejuvvon maŋná čállosa (juhkkjuvvon).

Gonagasa kabineahhtačáli lea maddái ožžon dán preassadieđáhusa seammá beaivvi go dat sáddejuvvui.

7. gažaldat Tore Bongo, NSR-a sámediggejoavku

RUOVTTUSNJUOVWANGILDOSA BIRRA

EEO-šiehtadusa mielde ii leat šat lohpi njuovvat šibihiid ruovttus ja sáddet dan bierggu juovahakii.

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:8

Dát dagaha kultuvrralaš nievda erenoamážit mearrasámi guovlluin ja dagaha maid unnit borramuša dieidda šibit- dehe oapmedáluide. Lea go vejolašvuohta Sámediggerádis dahkat maidege dainna áššiin, mahkáš sierra lobi ohcama bokte dehe eará láhka?

Sámediggeráđi vástáduš:

Biergobearráigeahččannjuolggadusain, mat leat meariduvvon cuonomanu 25. b. 1994, § 7, lea eaktun varas biergu dohkkeheapmái earret eará ahte *njuovvan lea dahkkon dohkkehuvvon sajis ja dohkálaš buhtisvuodain*. Dát mearráduš guoská dušše dan birgui mii vuodjuvvo dábalaš vuovdinbáikkiid bokte. Mearráduš ii hehte omd. sávzáeaiggáda njuovvamis ruovttus priváhta atnui.

Ealliidgáhttenlágas lea addojuvvon vuoddu spiehkastit bajábealde namuhuvvon mearrádušas. Vejolašvuohta spiehkastit lea ráddjejuvvon ealliidgáhttema dillái. Guovddážiš dán oktavuodas lea nu gohčoduvvon heahenjuovvan. Ii leat vejolašvuohta spiehkastit dan vuodul makkár mearkkašupmi ruovttunjuovvamis lea sámi kultuvrii.

Sámi ássanguovvluid eanadoalloplána 46. siiddus lea evttuhuvvon ahte *"berrešii bargat dan ala ahte eanadoallit, geaid mielas lea dárbu joatkit ruovttus njuovvamiin besset spiehkastit dán mearrádušas."*

Sámediggeráđi áigu sámi eanadoalloplána meannudettiinis geahčadit dán ášši lagabuidda. Jáhku mielde oažžut gulaskuddama oktavuodas govtolaš vuoddu árvoštallat dárbbu geahččalit rievdadit lága dákkko.

8. gažaldat Tore Bongo. NSR-a sámediggejoavku**MEARRIDUVVON BOAZOLOHKU BEASKAÐÐASA GEASSEOROHAGAS**

Lea go Sámediggerádis vejolašvuohta gulaskuddat makkár máhtolašvuohta mii lea vuoddu go alimus boazolohku meariduvvui Beaskađđasa geasseorohahkii?

Go Beaskađđasa geasseorohat virggálaččat šattai geasseorohahkan, de meariduvvui gidđaealu sturrodat 1700:i, muhto otná gidđaeallu lea goit vihtta duhát.

Sámediggeráđi vástáduš:

Boazodoallostivra lea nugo áirras Bongo čujuha, mearidan bajimuš boazologu Beaskadas geasseorohahkii, mii lea 1700 gidđaealus. Dasto lea distrikta maiddái dohkkehuvvon golmma dollui. Otne lea nu ahte dain doaluin mat leat dohkkehuvvon guovllus, lea oktiibuot boazolohku mii lea bures vuolábealde bajimuš logu maid distrikta lea mearidan.

Jáhkkit ahte áirasa Bongo gažaldagas lea oktavuodta daid váttisvuodaide maid mearráduš bajimuš boazologu hárrái lea dagahan. Lea namalassii ollu digáštallon dán mearrádušas hárrái, earret eará ahte okta doallu distrivta ásaheami oktavuodas ii dohkkehuvvon distriktii. Leat ovddiduvvon gažaldagat boazodoallostivrra mearrádušas vuoddu hárrái. Dát dagaha ahte lea riehta ahte ealliid lohku geasseorohagas otne ii várra dávis meariduvvon bajimuš lohku.

Sámediggeráđi ii áiggo dadjat maidege fágalaš vuoddu hárrái maid fágaeiseválddit leat dahkan dán áššis. Eaktuduvvo dattetge ahte boazologu mearideapmi lea dahkkon boaresgeavahusa, luonddu ja doaimmaevttuid vuodul mat gullet distriktii. Registrerejuvvo ahte boazodoallostivrra mearráduš dál lea gaskaoapmin rievttálaš iskkadeapmái, oažžun dihte lágalaš árvoštallama bajimuš boazologu mearrádušsii fágalaš belliid ektui, ja doaluid ektui main lea lágalaččat gullevašvuohta distriktii. Ášši lea meannuduvvon sihke

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:9

suohkanrievttis ja lagmannrievttis, gos stáhta lea luvvejuvvon goappašiid riektiásahusain. Ášši lea geassemánu 6. b. 1995 váidojuvvon alimusriektái. Dán oktavuodas lea lunddolaš Sámediggeráđđái vuordit dássázii go ášši lea loahpalaččat rievttálaččat meannuduvvon.

Boazodoallostivrra mearrádus lea juhkkujuvvon daidda geain leaš beroštupmi diehtit ášši detaljjaid.

ÁŠŠI 29/95 OĐĐA ÁŠŠIID ALMMUHEAPMI

Ášši 1 ovddiduvvon áirasa Eilif O. Larsen bokte, Baroidebellodaga sámediggejoavku:

SÁMI OVDDIDANFOANDDA DOAIBMAGUOVLLU VIIDIDEAPMI

Sámediggi ferte farggamusat meannudit ášši mas lea sáhka viiddit Sámi ovddidanfoandda doaibmaguovllu.

Vejolaš guovllut leat vuosttažettiin ea.ea. Storravuona giella ja olles Gáivuona giella ja dasto velá oasit Moskavuona guovllus Tromssa gielddas Tromssa fylkkas. Viidáseabbut oasit Loabahis, Áltás ja Muosáid gielddas Finnmárkkus, ja oasit Narviikka gielddas Norlánddas.

Ášši 2 ovddiduvvon áirasa Ragnhild Nystad bokte, NSR-a sámediggejoavku:

STRATEGIIJAPLÁNA SÁMI MÁTKEEALÁHUSA JA TURISMA VÁRÁS

Mátkeeláhus ja turisma leat ovdáneamen sámi guovlluin. Ferte leat eaktun ahte sápmelaččat ieža leat mielde bidjain eavttuid dasa mo sámi guovllut, sámi kultuvra ja sámi servodagat galget geavahuvvot mátkeeláhusaid oktavuodas. Meahci geavaheami ja ávkkástallama ceavzi prinsihppa ferte leat vuodđun buot plánemis. Mátkeeláhusa ja turisma ulbmil ealáhussan ferte leat nannet ealáhusaid ovttaskas báikegottiin seammás go birra ja luondusuodjalanberoštumit deattuhuvvojit ja fuolahuvvojit. Danin lea deatalaš ahte gávdnojit čielga njuolggadusat mátkeeláhussii ja turismii mat sohpet bajimuš prinsihpaide. Dan oktavuodas lea danin deatalaš ráhkadit strategiijaplána mátkeeláhusa ja turisma várás mii earret eará sisttisdoallá:

- meahci ja eará luondduguovlluid geavaheami
- organiserema
- vássihusturisma
- mátkeeláhusgálvvuid ovddideami
- vuovdaleami

NSR-a sámediggejoavku oaivvilda ahte Sámediggi galgá ráhkadit strategiijaplána máteeláhusa ja turisma várás.

Ášši 3 ovddiduvvon áirasa Rolf Johansen bokte, NSR-a sámediggejoavku:

SÁMI BEROŠTUMIT SUODJALUSGUOVLLUIN

Sámediggi lea dihto áigodaga meannudan áššiid mat gusket suodjalussii sámi beroštumiid ektui. Dát guoská sihke konkrehta ovttaskas áššiide nugo minerálaohcanáššiin, ja eambo

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:10

oppalaš oktavuodain nugo stuorra boraspiriid hálddašeamis. Sámedikki seminára guovllusuodjalusa birra mii ihttin dollo lea deatalaš oassin dáid áššiid ángiruššamis:-

Dát dahká guovddáš sámedipolihkalaš beroštumiid áigeguovdilin. Go guoská guovllusuodjalussii, de lea álki oaidnit ahte suodjalusberoštumit dávistit sámi beroštumiide go lea sáhka suodjalusas stuorát meaššumiin sámi guovlluin.

Dattetge lea báhcán čilgekeahtá mii lea sisdoallu iešguđet doahpágiin mat geavahuvvojit. Mii fertet maiddái čilget makkár eavttuid ferte sámedipolihkalaš oainnu mielde váldit vuhtii. Lassin dasa ferte maiddái lagabui čilget makkár eanadieđalas guovlluid váikkuhusanalysain ja plánain suodjalusa geavaheami birra Sámediggi atná erenoamáš deatalažžan leat mielde. Lea mii deatalaš fuolahit ahte ásahuvvojit rutinnat odđa suodjalusnuolggadusaid ráhkadeami oktavuodas nu ahte sámi beroštumit álo váldojit vuhtii.

NSR-a sámediggejoavku oaidná lunddolažžan oppalaččat meannudit mo sámi beroštumit galget váldot vuhtii suodjalusguovlluin. Mii áigut maŋŋá árvoštallat ráhkadit eambo ollislaš sámi birasplána, ja su áiggis vejolaččat dan ovddidit sierra áššin.

Ášši 4 ovddiduvvon áirasa Ingar Eira bokte. Guovddášbellodaga sámediggejoavku:

MOVTTIIDAHTTINSTIPEANDAORTNET MEARRASÁPMI NUORAID VÁRÁS

Dáruiduhttinproseassa maid sápmelaččat leat vásihan áiggiid čađa lea earret eará dagahan ahte mearrasápmelaččaid oktavuoha iežaset kultuvrii ja identitehtii dávjá adnojuvvo kultuvra- ja identitehtaroassun. Dát dilálašvuoha čuočcá dávjá mángga láhkai ovttaskas olbmo juohkebeaivái ja eallindillái. Dát mielddis buktá dávjá earret eará heajos iešdovddu ja movttiideami servodagas ahtanuššat. Konkrehta ovdamearkan sáhtá namahit mearrasámi nuoraid motvva váldit joatkka ja alla oahpu.

Divvun dihte dán evttoha Guovddášbellodaga sámediggejoavku ahte galgá ásahuvvot sierranas "movttiidahttinstipeandaortnet" joatkka ja alit oahpahussii, mii lea várejuvvon mearrasámi guovlluid nuoraide.

Sámediggi bivdá danin Sámediggeráđi bargat dan ala ahte dárbašlaš proseassa dán áššis biddjo johtui.

Ášši 5 ovddiduvvon áirasa Hartvik Hansen bokte. Sámedikki Sámijoavku:

SMÁVAFANASHÁMMANA/GOVDUNRUKKU HUKSEN DURIVUOHPIS DEANUS

Sámedikki Sámejoavku diehtá ahte mearrasápmelaš guolásteaddjit Durivuohpis Deanus čuoččuhit ahte sin geavahanberoštumit dulbmojuvvojit hámmanhuksenášši oktavuodas.

Lea čuožžilan beroštusriidu Deanu Fanassearvi ja astoáigefanaseaiggádiid ja nuppe bealde fas báikkálaš guolásteaddjiid ja báikegottiid álbmogiid gaskka maid earret eará Durivuohpi gilisearvi ja guolástuslávdegoddi ovddastit. Dát lea váidalahtti dan sivas go jurdda proševttain lei čoavdit dán ášši ovttasráđiid buohkaid geavahusa várás.

Dál čuoččuhit báikegotti olbmot ja mearrasápmelaččat, ja dat lea vuoiggalaš, ahte Deanu fanassearvi láhte mo áigu ja lea ea.ea. gáibidan ahte báikkálaš guolásteaddjiid fanasboijjat galget váldot eret. Deanu fanassearvi lea ráhkadan bisánansaji dán guovllus masa ii lean

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:11

addon huksenlohpi. Lei addon huksenlohpi Plána- ja huksenlága § 84 mielde dušše jođiháhtti govgunšaldi hukset.

Dál lea Deanu fanassearvi viehka ollu deavdán guovllu gosa govdušaldi lei jurddašuvvon biddjot. Viidáseabbut ráhkaduvvojit stuorra bárrodustehusat mat galget šaddat bistevažžan.

Sámi joavku diehtá maid ahte gieldda ealáhusfoanda lea juolludan ollu ruđaid Deanuvuona prošeaktii sullii 96.000 kr. Jos ruđat maiddá leat juolluduvvon muhtun muddui Sámi ovddidanfoandda ruđaiguin, de lea dát moaittehahttii dan sivas go doarjja lea kanaliserejuvvon astoáigeguolásteeddjiid bokte iige Durivuohpi gilisearvi bokte mii ovddastivččii mearrasápmelaš guolástusberoštumiid. Sámediggi áigu dáhtut Sámediggeráđi hálddahusa bokte árvoštallat prošeavtta ja vejolaččat veahkehit mearrasápmelaš beroštumiid gávdnat čovdosiid dán riiddus. Sámi joavku diehtá ahte dát dieđusge maiddá lea gildii gullelaš ášši, muhto Sámediggi berre Sámediggeráđi bokte veahkehit dakko gokko sámi beroštumit duvdiluvvojit eret.

Sámediggi mearridii čuovvovaččat:

Áššit sáddejuvvojit Sámediggeráđđái viidásit meannuduvvot.

ÁŠŠI 30/95 RABAS SÁMI VISUM RUŠŠII - CEALKÁMUŠ

Áššebáhpirat:

- Justis- ja politidepartemeantta 16.06.95 reive "Rabas visum Ruššii gáibida formálalaš identitehta sápmelažžan"

Sámediggi mearridii čuovvovaččat:

Sámedikki prinsihpalaš vuolggasadji lea ahte sápmelaččat leat okta álbmot 4' riikkas, ja ahte riikarájit eai galgga heađuštit sámi álbmoga beassamis friija johtit sámi guovllus. Dát vuolggasadji bidjá čielga eavttuid dikki oidnu rabas visuma ášši hárrái sápmelaččaide. Diggi dattetge dovddasta ahte leat bealit maid dárbaša vuđolaččat árvoštallat ovdal go ásaha ortnega.

Sámi jienastuslohku lea dál čielga válgajienastuslohku, mii geavahuvvo dušše sámediggeválgga oktavuodas. Dat lea seammás áidna formálalaš dohkkehanvuogádat ja registrar mii sáhtašii leat vuodđun muitalit gii lea sápmelaš. Sámedikkis eai leat prinsihpalaš vuosteákkat dasa jos jienastuslohku geavahuvvošii dakkár oktavuodain mat livčče čielga posiitiivalaš doaimmat buorin ovttaskas sápmelažžii. Diggi ferte dattetge seammáš eaktudit ahte vuogádagat mat ásahuvvojit jienastuslogu vuodul, sihkkarastojit čavgadis rutiinnaiguin dan hárrái mii lea jurddašuvvon leat persovnnalaš áššin, namalassii čearddalaš gullelašvuhta.

Dieđuid vuodul mat Sámedikkis leat sáhttit jurddašit golbma iešguđetlágan vejolašvuoda.

1. Dábálaš pássas merkejuvvo našonalitehta. Dat máksá ahte sápmelaččaid pássas livččii sadji gokko čielgasit daddjo ahte lea sápmelaš.
2. Mátkkošteaddji iežas ávžžuhusa mielde ráhkaduvvo sierra dokumeanta mii duodašta ahte son lea sápmelaš, ja lea čállon sámi jienastuslohkui. Dát sáhtašii ovttas dábálaš pássain, ja šiehtadusa bokte stáhtaid gaskka, addit lobi friija johtit stáhtaid gaskka.

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:12

3. Guoskevaš ambassadat ja konsuláhtat addet dábálaš multivisuma viiddiduvvon lobiin johtit go sáhtta duođaštit ahte lea registrerejuvvon sápmelažžan ovttage stáhtas.

Buot dát vejolašvuodát leat čadnon sámi jienastuslohkui, muhto ovddastit iešguđetlágan dási olbmo čearddalašvuoda gullelašvuoda álmumuheamis. Álkkimus čoavddus dán áššis livččii geavahit 2. dahje 3. bajábeal namuhuvvon vejolašvuoda. Visumohcama vuodul ja duođaštusa vuodul sámi jienastuslohkui čállima hárrái sáhtašedje iešguđet riikkaid ambassadat ja konsuláhtat addit dábálaš "multivisuma" mii guoská guhkit áigái ja nu sihkkarastit dal juo dadjat friija johtima. Eará vejolašvuodát buvttášedje Sámedikki mielas dárbbasmeahtun lossa čovdosiid. Muđui lea Sámediggi mielas geahčadit eará vejolaš čovdosiid go fal áigumuša jovsašii almmá dan haga ahte dárbbasmeahtumit gilvit dieduid jienastuslogu birra.

Sámediggi vuordá lohpas ahte čoavddus dán áššái gávdno ovttasráđiid ja ovttasbarggu bokte guoskevaš stáhtaid sámi orgánaiguin.

ÁŠŠI 31/95 SÁMEDIGGEVÁLGGA NJUOLGGADUSAT - VÁLGAORTNET-LÁVDEGOTTI ÁRVALUS

Áššebáhpirat:

- Válgalávdegotti árvalus (ovdal sáddejuvvon)
- Geassemánu 19. b. 1995 reive gulaskuddanáhusaide
- SLF-a 25.07.95 gulaskuddancealkámuš
- Troanddin gieldda 14.07.95 gulaskuddancealkámuš
- Muosáid gieldda 10.07.95 reive
- Várggáid gieldda 06.07.95 reive
- Kárášjoga gieldda 09.08.95 gulaskuddancealkámuš
- Guovdageainnu gieldda 11.08.95 gulaskuddancealkámuš
- Skániid gieldda 30.06.95 reive
- Sámiid Álbmottihtu 01.08.95 gulaskuddancealkámuš
- Čoahkkingirji oassi áššis 38/91
- Čoahkkingirji oassi áššis R 164/92

Sámediggi mearridii čuovvovaččat:

Álggahus

Sámelága ovdabargguin biddjui eaktun ahte Sámediggi iežas iniciatiivvain ja dárbbu mielde guorahallá ja árvoštallá valgaortnega. Stuorradikki justiskomitea celkii sámelága meannudeami oktavuodas ahte:

"Sámediggi ieš - maŋŋá go lea válljejuvvon- berre guorahallat ja árvoštallat olles valgaortnega, ja ahte Sámediggi jos vásihusat čájehežžet ahte mearriduvvon valgaortnet ii doaimma dohkálaččat, sáhtta ovddidit evttohusa rievdadit valgaortnega."

1989 ja 1993 válggaid čadaheami oktavuodas ledje muhtun vásihusat mat čájehit ahte válganjuolggadusaid berre árvoštallat muhtun čuoggáid dáfus. Juo vuosttaš váлгаáigodagas ovddiduvvojedje Sámedikkis rievdadusat válganjuolggadusaid hárrái.

Áššis 38/91 buvtii Sámediggi konkreta láhkarievdadusevttohusaid válganjuolggadusaid hárrái. 1992:s nammaduvvui bargojoavku mas ledje mielde Sámedikki ja

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:13

Gieldadepartemeantta ovddasteaddjit, ja man bargun lei árvoštallat válganjuolggadusaid. Dát bargujoavku ráddji iežas-guorahallama guoskat dušše seaiva válgateknihkalaš beliide. Prinsihpalaš sámpolihkalaš gažaldagat eai guorahallon áktánasat. Bargujoavku oaivvildii ahte sámelága ii berren rievdadit dalle, muhto árvoštallat ášši maŋŋá 1993 sámediggeválgga.

Sámedikki válmasteaddji fápmuduslávdegotti golggotmánu 5. b. 1993 árvalusas sámediggeáirasiid ja várreáirasiid fápmudusaid hárrái nuppi dábálaš Sámedikkis daddjo ahte:
"Komitea evttoha ahte nammaduvvo lávdegoddi man bargun lea árvoštallat válgga čađaheami, ja evttohit dárbašlaš rievdadusaid."

Evttohus ovddiduvvo daid vásihusaid vuodul mat leat "ahkkon dan barggu ektui mi lei ovdal ja maŋŋá sámediggeválgga. Lávdegoddi berre guorahallat ja evalueret olles válgga jođu, ja de evttohit rievdadusaid mat sáhtašedje buoridit boahttevaš sámediggeválgga čađaheami."

1993 sámediggeválgga čađaheami ja dohkkeheami oktavuodas guorrasii Sámediggi komitea árvalussii. Sámedigeráđdi nammadii čoaččim geassemánu 22. b. 1994 áššis R 53/94 viđa olbmo lávdegotti man bargun lei árvoštallat sámediggeválgga njuolggadusaid ja válgga čađaheami.

Konkrehta rievdadusevttohusat

Sámediggi háliida rievdadit sámelága § 2-6' njuolggadusaid dakko bokte ahte giellaeavttut rievdaduvvojit nu ahte gusket maidái máttarvähnenbulvii. Lassin dasa árvaluvvo ahte daid olbmuid mánát geat leat dahje leat leamaš sámi jienastuslogus, sáhttet gáibiduvvot čálihuuvot jienastuslohkui.

Sámediggi buvttii áššis 38/91 čuovvovaš ákkaid evttohusii rievdadit objektiivvalaš eavttuid jienasteami hárrái sámediggeválggas:

"Ággan dása lea ahte Sámediggi háliida leat eanemus vejolaččat ovddasteaddjin sámi álbmoga ektui, iige hálit ahte nuolggadusat guđdet olggobeallái ovttaga gii atná iežas sápmelažžan ja háliida leat mielde jienastuslogus."

Sámediggi háliida ahte jienastuslohkui fievrdeami oktavuodas geavahuvvo dábálaš álbmotregistar. Dákkár ortnega bokte oččošii son gii gáibida čálihuuvot jienastuslohkui mearkka mii muitala ahte son lea sápmelaš. Dát livčče vuodđun iešguđet gielddaid sámi jienastuslogu ráhkadeapmái. Eaktun merkemii lea ahte ii oidno registaris. Praktikalaččat ja dihtorteknihkalaččat ii livčče váttis čiehkát dákkár merkema (prefiksa), seamma láhkai go omd. persovdnanummir dál čihkkojuvvo.

Dákkár rievdadus mielddis buvttášii ahte beasašii eret dain váttisvuodain mat čuožžilit fárrema oktavuodas ovttá gielddas nubbái. Dát rievdadus mielddis buvttášii maid ahte oččošii ortnega válgajienastuslogu ráhkadeapmái mii eambo sulastahttá dan mii lea eará válggaid várás. Evttohus dagašii maid geavattlaš beliid álkkibun jienastuslogu ráhkadeami oktavuodas.

Sámediggi háliida dasto ahte jienastuslohku galgá sáhttit ráhkaduvvot elektrovnnalaš dihtormeannudeami bokte. Goappašat dát rievdadusat evttohuuvvojit regulerejuvvot odđa mearrádusas sámelágas:

§ 2-6 A. Jienastuslogu firvrdeapmi

Galgá juohke gildii dain jagiin goas galgá leat váлга ráhkaduvvot jienastuslohku mii čájeha geas lea jienastanvuogatuovva sámediggeválggas. Gielddaid sámediggeválgga válgastivra ráhkada válgajienastuslogu gielddaid álbmotregistarii fievrduvvo sápmelaččaid vuodul.

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:14

Sámi jienastuslogu sáhtta-fievmdit elektrovnnalaš dihtormeannudemiin. Sámediggi, bajimus sámi jienastuslogu hálddašaváldin, addá lassimearrádusaid jienastuslogu geavaheamis.

Válljeahttivuođa oktavuodas lea Sámedikki mielas dárbašlaš deattuhit sámelága § 2-7:s ahte eai Sámedikki vuollásaš ráđiid bargit ge leat válljeahtti sámediggeválgga oktavuodas.

Sámediggi oaivvilda ahte livččii vuogas addit registrerenvejolašvuoda politihkalaš bellodagaide ja sámepolitiikalaš ovttadagaide. Dát galggašii leat lassin otná ortnegii báikkálaš listtuid hárrái. Áššis 38/91 buvttii Sámediggi čuovvovaš ákkaid dákkár registrerenvejolašvuoda hárrái:

"Norgga o. mokráhtalaš vuogádagas dollojuvvojit válggat álbmotválljen orgánaide nugo omd. Stuorradiggái, fylkkagielddaide ja gielddaide válgalisttuid vuodul mat leat vuolgan registrerejuvvon politihkalaš bellodagain. Sámediggi háliida ahte vástideaáddji njuolggadusat galget Sámediggái gustot. Dan sivas go Sámediggi lea válljejuvvon sierra jienastuslogu vuodul, berre ráhkaduvvot registrerenortnet sámepolitiikalaš ovttadagaid várás."

Dan sivas go evttohuvo ásavuvvot registrerenortnet politihkalaš ovttadagaid várás, berre otná ortnet mas gáibiduvvojit 15 vuolláičállosa ovdal go válggalistu sáhtta dohkkehuvvot, čavgejuvvo. Dát lohku berre lasihuvvot 30:i. Dain válgabiriin gos ledje unnit go 250 registrerejuvvon sápmelačča manimus sámediggeválgga oktavuodas, evttohuvo ahte gáibádus vuolláičállosiid logu hárrái ii čavgejuvo.

Sámedikki mielas ii leat dárbašlaš lága bokte reguleret registrerenortnega politihkalaš ovttadagaid hárrái, iige gáibádusa báikkálaš listtuid vuolláičállosiid logu hárrái. Dat mearkaša ahte sámelága § 2-7 nubbi lađas, nubbi čuokkis sihkojuvvo sámelágas. Dáid beliid regulerejit válganjuolggadusat, (vrd. § 17A).

Sámediggi atná dárbašlaš ahte oassálastingeatnegasvuohta presiserejuvo ja čavgejuvvo sámelága § 2-9:s. Evttohuvo ahte sus gii válljejuvo Sámedikki lahtun dahje nammaduvvo ovttá Sámedikki orgánii, lea geatnegasvuohta oassálastit dáid orgánaid čoaikkimiidda jos ii leat dohkálaš sivva heaibamii. Sámediggi evttoha dasto mearrádusa mii deattuha ahte bargis lea vuogastuvuohta oážžut friija barggus nu ollu go lea dárbu geatnegasvuođaid dihte Sámedikkis dahje dan orgánas masa Sámediggi lea su nammadan.

Sámediggi háliida maid ahte sámelága § 2-11 rievdaduvvo nugo Sámediggi ovdal lea evttohan. Sámedikki mielas lea lunddolaš ahte Sámedikkis bajimus válgaváldin berre leat láchavuoddu mearridit dárkilit mearrádusaid sámediggeválgga hárrái.

Sámediggi evttoha ahte "kreatsasámeválgastivrra" doahpaga, gč. sámelága § 2-8 litra c, sadjái biddjo "Sámedikki kreatsaválgastivrra". "Sámeválgastivrra" doahpaga sadjái sámelága láchkaásahusas biddjo seammaláhkai "sámediggeválgga válgastivrra".

Rievdadusevttohusat láchkaásahusas

Sámediggi háliida ahte láchkaásahusa § 4, 2. lađđasa: "Sámedikki jođiheaddji" sadjái biddjo "Sámedikki presideanta".

Sámediggi háliida ahte láchkaásahusa § 7, 3. lađas galgá čuodjat ná: "Sámediggi mearrida skovi sámi jienastuslohkui čáliheami várás." Láchkaásahusa § 8, 2. lađđasa dáfus evttoha Sámediggi ahte: "Sámediggi mearrida makkár ovddit lađđasa mielde almmuhanskovvi galgá leat."

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:15

Sámediggi evttoha ahte lánkaásahusa § 19, 2. laddasa manjmuš cealkka rievđaduvvo dánin ja sirdojuvvo odđa 4. ladasin: "Listoevttohusat galget biddjot almmolaš geahčadeapmái dađistaga go jovdet." Lassin dasa evttohuvo odđa 3. ladas:

"Jos evvtohusa bidjá ovttat mii lea registrerejuvvon § 17A mielde, de lea doarvái jos evttohusa leat vuolláičállán ovttaga kreatssa báikkálaš ossodaga jođiheaddji ja čáli."

Sámediggi evttoha čuovvovaš dajaldaga áhahusa § 31, 2. laddasii:

"Sámediggeválgii galgá sáhttit jienastit stuorradiggeválgga dábálaš jienastusbáikkiin."

Sivvan dása lea ahte Sámedikki mielas lea eaktun ahte sámediggeválgga jienasteaddjit galget beassat jienastit seamma báikkis go stuorradiggeválgii jienastit.

Sámediggi evttoha čuovvovaš riedadusa § 54 manjmuš laddasii:

"Departemeantta" sadjái biddjo "Sámediggi", nu ahte cealkka čuodjá ná:

"Sámediggi sáhtta mearridit dárleabbo njuolggadusaid sámediggeáirasiid fápmudusaid hárrái."

Sámediggi evttoha čuovvovaš rievdadusa lánkaásahusa § 80 vuosttaš laddasa nr. 2:i:

"Departemeantta" sadjái biddjo "Sámediggi", nu ahte mearrádus čuodjá ná:

"Lobi geavahit sámi jienastuslogu dahje ráhkadit mildosa sámi jienastuslogus dahje dan oasis mii lea leamaš anus válgalanjas, sáhtta addot duššefal

1) almmolaš virggálačča doaimma várás go dan doibmii lea áibbas dárbašlaš

2) stahtistihkalaš atnui dieđalaš barggu oktavuodas go Sámediggi lea miehtan dasa."

Loahpas evttohuvo odđa 4. ladas:

"Sámediggi dohkkeha ja mearrida russekeahtes sámi jienastuslogu geavaheami."

Konkrehta rievdadusat sámelágas:**§ 2-6. Sámi jienastuslohku**

Juohkehaš guhte julggásta ahte atná iežas sápmelažžan, ja geas juogo

a. lea sámegeiella ruovttugiellan, dahje

b. lea dahje lea leamaš vánhen, vánhenvánhen dahje máttarvánhen geas leai ruovttugiellan sámegeiella, dahje

c. lea olbmo mánná gii lea dahje lea leamaš sámi jienastuslogus sáhtta gáibidit iežas čállojuvot sápmelažžan álbmotregistarii gielddas mas ássá.

Bustáva c lánkavuoduin sáhtta gáibádusa ovddidit beroškeahtta mearrádusa a ja b bustávaidd eavttuid.

§ 2-6A Jienastuslogu fievrredeapmi (odas)

Sámediggeválgga jienastanvuogadasaid jienastuslohku ráhkaduvvo juohke gielddas dan jagi go válga galgá leat. Gieldda sámediggeválgga válgastivra ráhkada válgajienastuslogu gieldda álbmotregisterii merkejuvvon sápmelaččaidd vuodul.

Sámi jienastuslogu sáhtta fievrredit elektrovnnalaš dihtormeannudemiin. Sámediggi, bajimuš sámi jienastuslogu hálddašánváldin, addá lassimearrádusaid jienastuslogu geavaheamis.

§ 2-7. Válljehahttivuohta ja eavttuhanvuogatvuohta

Sámediggái lea vejolaš válljet vaikko gean guhte lea čállojuvvon sámi jienastuslohkui kreatssas. Guhte galggašii válljejuvot, ferte válgabeaivvi vel leat čállojuvvon álbmotregistarii

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:16

kreatssa ássin. Sámedikki hálddahusa bargiid ii leat dattetge vejolaš válljet iige dan vuollásaš ráđiid bargiid.

Buohkain lea eavttuhanvuoigatvuohta geat leat čállojuvvon sámi jienastuslohkui kreatssas.

§ 2-8. Geatnegasvuohta dohkkehit iežas válllejumi ja čoavdi ákkat

Buohkain geain lea vuoigatvuohta searvat sámediggeválgii eavttohassan, lea geatnegasvuohta dohkkehit iežaset válllejumi, jos juo eai beasa luovus nuppi lađđasa njuolggadusaid vuodul.

Vuoigatvuohta gáibidit iežas luovus válllejumis lea buohkain guđet

- devdet 60 jagi ovdalgo válgajahki nohká, dahje
- leat doaimman sámediggeáirrasin njeallje jagi, dahje
- Sámedikki kreatsaválgastivrii duodaštit ahte sii eai sáhte sámediggeáirrasin doaimmahit iežaset geatnegasvuodaide almmá badjelmearálaš stuorra váttisvuodaide haga.

§ 2-9 Vuoigatvuohta ja geatnegasvuohta oassálastit Sámediggái ja dan vuollásaš orgánaide. Luovusbeassan ja eretluohtan válgááigodagas

Son guhte lea válllejjuvvon lahttun Sámediggái dahje nammaduvvon Sámedikki orgána lahttun, lea geatnegahtton oassálastit quoskevaš orgánaide čoahkkimiidda, jos ii leat dohkálaš siva heaibamii.

Bargis lea vuoigatvuohta oažžut friija barggus nu ollu go lea dárbu geatnegasvuodaide geažil Sámedikkis dahje orgánas masa Sámediggi su lea nammadan.

Sámedikki lahtuid, geat eai sáhte dikšut doaimmaideaset almmá veardameahtton váttisvuodaide, sáhtta Sámediggi ohcama vuodul luvvet doaimmain dihto áigái dahje válgááigodaga lohppii.

Lahtut geat manahit jienastanvuoigatvuodaset Vuodđolága § 53 vuodul, dahje geat biddjojit bargui Sámedikki hálddahussii dahje dan vuollásaš orgánaide, guđdet Sámedikki válgááigodaga lohppii.

§ 2-11. Lassimearrádusat válgga birra

Sámediggi addá lassimearrádusaid válgga birra.

Konkrehta rievdadusat sámelága lánkaásahusas

§ 3. Sámediggeválgga válgastivra

Juohke gielddas galgá sámediggeválgga válgastivra válmmaštit ja jodihtit válgga. Ovttaskas gieldda mearrida ieš bidjago doaimmaid sámediggeválgga oktavuodas válgastivrii vai válljeho sierra sámediggeválgga válgastivrra. Go válgakreatsan lea dušše okta gieldda, sáhtta Sámedikki kreatsaválgastivra (vrd. § 4) doaimmat sámediggeválgga válgastivran. Sámediggeválgga válgastivra vállje iežas jodiheaddji ja nubbijodiheaddji. Dohkálaš mearridanváldi lea dušše dalle go unnimusat bealli lahtuin leat mielde šiehtadallamiin ja mearrádusa dahkamiin. Mearrádusat dahkkojit jienastuvvon jienaid eanetloguin. Jos leat ovtta mađe ollu jienat de jodiheaddji jietna mearrida.

Sámediggeválgga válgastivra sáhtta addit jodiheaddjái, bargolávdegoddái mas leat uhccimusat golbma lahtu dahje čállái válddi dahkat mearrádusaid ovttaskas áššiin dahje áššiin mat leat čielgasat. Jodiheaddji sáhtta mearridit, go lea dárbu, ahte čielga ovttaskas áššiid galget válgastivrra lahtut vurrolagaid mearridit.

Sámediggeválgga válgastivra mearrida ieš daid vehkiid maid dárbaša. Nu guhkás go lea vejolašvuohta, de berrejit nammaduvvot olbmot geain lea diehtu válgga birra ja dovdet válganjuolggadusaid. Ovttasráđiid válgastivrrain sáhtta sámediggeválgga válgastivra

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:17

mearridit ahte stuorradiggeválgga doaimmaheaddjiide biddjojit maiddá doaimmat sámediggeválgga oktavuodás.

§ 4. Sámedikki kreatsaválgastivra

lešgudet válgakreatssas lea sámedikki kreatsaválgastivra, mii galgá válmmaštit ja jodihit válgga. Sámedikki kreatsaválgastivrras leat vihtta lahtu ja vihtta várrelahtu geaid Sámediggi lea nammadan. Lahtut galget ássat válgakreatssas ja sis galgá leat jienastanvuoigatvuohta sámediggeválggas. § 3' nubbi, goalmát ja njealját oassi leat sámedikki kreatsaválgastivrrage várás.

Sámedikki presideanta mearrida sámedikki kreatsaválgastivrra čoahkkinbáikki ja goas vuosttamuš čoahkkin lea.

Sámedikki kreatsaválgastivra ja geatnegahtton dahkat dušše daid bargguid mat ovdanbohtet njuolggadusain vuolábealde.

KAPIHTTAL 2. JIENASTANVUOIGATVUOHTA JA JIENASTUSLOHKU

§ 6. Sámi jienastuslohku

Juohke gildii galgá fievrividuvvot sámi jienastuslohku. Jienastuslohku fievrividuvvo elektrovnnalaš dihtormeannudemiin. Sámediggeválgga válgastivra doaimmaha jienastuslogu čállima, muhto sáhtta dan geavtlaš barggu bidjat earáide.

Sámi jienastuslohku ráhkaduvvo dan jagi go lea sámediggeválgga. Sámi jienastuslohku ráhkaduvvo gieldda álbmotregistarii merkejuvvon sápmelaččaid vuodul.

§ 7. Sámi jienastuslohkui fievrirideapmi

Sii geat devdet jienastanvuoigatvuoda eavttuid § 5 mielde Sámediggeválgganjuolggadusain ja geat julggaštit ahte atnet iežaset sápmelažžan ja geat devdet daid earáige eavttuid Sámelága § 2-6:s fievrividuvvojit sámi jienastuslohkui gielddas gos ássat.

Gáibadusa fievrividuvvot sámi jienastuslohkui sáhtta buktit vaikke goas dan bokte ahte sádde dan várás ráhkaduvvon skovi ássangiellada álbmotregisterii.

Sámi jienastuslohkui fievrirideami gáibadus ii váikkut válggas jos dat ii leat ovddiduvvon dan áigái ahte sámediggeválgga válgastivra sáhtta meannudit gáibadusa go lea ráhkadeamen sámi jienastuslohkoevttohusa, gč. § 9 vuosttas lađđasa. Listu ja boahtán gáibadusat galget leat boahtán sámediggeválgga válgastivrii nu ahte dat sáhtta daid meannudit sámi jienastuslogu evttohusa ráhkadeami oktavuodas, gč. § 9, vuosttas lađđasa.

Sámediggi mearrida sámi jienastuslohkui fievrirideami skovi.

§ 8. Diedáhus jienastuslogu fievrirideami birra

Ovdal válgajagi njukčamánu 1. b. galgá sámedikki kreatsaválgastivra almmuhit ahte sii guđet oaivvildit alddiineaset leat jienastanvuoigatvuoda § 5 mielde ja geat ovdal eai leat fievrividuvvon sámi jienastuslohkui, sáhttet sáddet dieđu ássangielladaset sámediggeválgga válgastivrii ja gáibidit ahte sin namma fievrividuvvo gieldda sámi jienastuslohkui. Diedáhusas galgá maid almmuhit ahte sii guđet eai doala áigemeari, eai beasa searvat válgii. Diedáhusas galgá maiddá mitalit ahte sii geat háliidit čálihit iežaset sámi jienastuslohkui, sáhttet oazžut skovi mainna gaibida iežas čálihuvvot, go váldet oktavuoda ássangielladaset sámediggeválgga válgastivrii. Dieđiheami galgá dahkat dušše oktii.

Sámediggi mearrida skovi diedáhusaid várás ovddit lađđasa mielde.

§ 9. Árvaluvvon sámi jienastuslohku

Sámediggeválgga válgastivra ráhkada sámi jienastuslohkoárvalusa gieldda álbmotregistara vuodul, manjmuš válgga sámi jienastuslogu ja daid dieđuid vuodul mat bohtet § 6 nuppi lađđasa nuppi čuoggá mielde. Ferte jáhkkit ahte dat dieđut mat leat addjojuvvon dieđihanskoviin, dollet deaivása, namalassii go eai leat erenoamáš sivat eahpidit.

Sámediggeválgga válgastivra sáhhtá, go lea sivva, dárkileappot suokkardit ovdalگو čállá olbmo nama árvaluvvon sámi jienastuslohkui. Norgga sámit guđet ássat Svalbárddas, Jan Mayenis dahje olgoriikkas, galget čállojuvvot jienastuslohkui dan gielddas mas álbmotregistara mielde manjmuštá ásse, jos sámediggeválgga válgastivra lea manjmuštá suoidnemánu 1. beaivvi ožžon sin ohcamuša beassat jienastuslohkui.

Sámi jienastuslohkoárvalus galgá gárvánit suoidnemánu 24. beaivái. Seamma áigái galgá gárvánit listu mii čájeha mat olbmuid leat ohcan lobi beassat sámi jienastuslohkui, muhto geaid sámediggeválgga válgastivra ii leat sáhhtán váldit fárrui árvaluvvon jienastuslohkui. Sámediggeválgga válgastivra geahččá bearrái ahte daidda olbmuide dallánaga dieđihuvvo. Dieđáhusas galgá bohtit ovdan manne dat olmmoš ii leat váldojuvvon fárrui árvaluvvon jienastuslohkui. Dasto galgá dieđáhusas § 11 mielde bohtit ovdan maid njuolggadusaid mielde sáhhtet váidalit, ja goas váidalusa meannudančoahkkin dollojuvvo § 12 mielde.

§ 10. Sámi jienastuslogu oaidninvejolašvuotta

§ 9 mielde galga ráhkaduvvon sámi jienastuslohkoárvalusa biddjot almmolaš geahčadeapmái suoidnemánu 26. beaivvi rájis borgemánu 15. beaivvi rádjái, nu mo sámediggeválgga válgastivra dárkileappot mearrida. Sámediggeválgga válgastivra galgá ovddalgihtii almmuhit gosa jienastuslohku biddjojuvvo geahčadeapmái, ja ávžžuhit juohkehačča váidalit guhte oavvilda ahte son ieš dahje muhtun eará olmmoš lea lobiheamet čállojuvvon jienastuslohkui dahje báhcán čálikeahtá dasa. Almmuheami oktavuodas galgá maid addit diehttevassii mo olbmot sáhhtet váidalit, gosa sii galget sáddet váidalusaset, ja man áigái váidalus ferte joavdat. Seammás dieđihuvvo goas ja gos meannudančoahkkin dollojuvvo § 12 mielde. Almmuheami mii lea namuhuvvon vuosttas lađđasis galgá ovttahtit válgastivra dieđáhusain jienastuslogu hárrái stuoradiggeválgga várás, válgalága § 7, vuosttas lađđasa mielde. Dieđáhusa vuosttas lađđasa mielde ii dárbaš bidjat jos ii oktage olmmoš leat registrerejuvvon gieldda sámi jienastuslohkui. Gielddain gos báikkálaš dilli lea nu ahte dieđiheami sáhhtá dahkat njuolggodieđáhusain juohkehažžii geat leat fievrriduvvon jienastuslohkui, ja juohkehažžii geaid sámediggeválgga válgastivra ii leat sáhhtán fievrridit sámi jienastuslohkui.

§ 11. Sámi jienastuslogu váidaleapmi

Sámi jienastuslogu váidalusaset fertjit leat joavdan sámediggeválgga válgastivrii manjmuštá válgajagi borgemánu 15. beaivvi. Váidalusaset galget bohtit čálusin ja ákkaiguin. Sámediggeválgga válgastivra galgá dastta manjelaš váidalusaid áigemeari ráhkadit obalaš váidalusgeahčastaga mii čájeha geat dat váidaledje. Dát obalaš geahčastat galgá biddjojuvvot olbmuid várás ovdan nu mo sámediggeválgga válgastivra dárkileappot mearrida. Sámediggeválgga válgastivra galgá dallánaga dieđihit daidda olbmuide geaid jienastanvuogatuhtii lea vuosteháhku.

§ 12. Meannudančoahkkin

Sámediggeválgga válgastivra galgá válgajagis manjmuštá borgemánu 20. beaivvi doallat čoahkkima mas meannudit jienastuslogu nammačállimiid ja jienastuslogu nammasihkkumiid. Dat olmmoš gean jienastanvuogatuhtta meannuduvvo ja dat olmmoš guhte váidali, leaba goappašagat vuogadis ieža dahje sadjásačča bokte čilget ja duodaštit čoahkkimis. Meannudančoahkkimis sáhhtet čállit jienastuslohkui go dohkkehit váidalusa, ja go meaddáhusaid leat fuomášan dahje go olmmoš lea ožžon dahje oažžu jienastan-

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:19

vuogitvuoda manjmustá válgabeaivvi. Jienastuslohkui sáhttet maid čállit sámiiid guđet leat olgoriikkas fárren Norgii manjñá suoidnemánu 1. beaivvi, jos sámediggeválgga válgastivra lea álbmotregistaris ožžon dieđu fárrema birra manjmustá beaivvi ovdal meannudančoahkkima, ja fárrejeaddji lea ovdal seamma áigemeari loahpa ohcan lobi beassat sámii jienastuslohkui. Sihkkut sáhttet go váidaluvvo, go meattáhusat leat fuomášuvvon dahje go olmmoš lea massán iežas jienastanvuogitvuoda dahje jápmán. Jos lea sivva jáhkkit ahte olmmoš gean namma čállojuvvo jienastuslohkui, lea earáge gieldda sámii jienastuslogus, de galgá dan gieldda sámediggeválgga válgastivrii dallánaga dieđihuvvot ahte dat olmmoš lea čállojuvvon jienastuslohkui.

Sámediggeválgga válgastivra fuolaha ahte politihkalaš bellodagat ja eará joavkkut mat bidjet listta válgakreatssas válgga oktavuodas, ožžot nuvtá ovttá sámii jienastuslogu listta.

Jienastusloguid ja vejolaš eará ávdnasiid mat vuodđuvvojit sámii jienastuslohkui, sáhttá dušše geavahit organisašuvdnabmiliidda, iige daid galgga addit vierrásiidda. Ávdnasiid galgá duššadit go daid ii šat leat geavaheamen, manjmustá guokte jagi manjñá válgajagi. Departemeanta sáhttá addit lassimearrádusaid ávdnasiid seailuheami ja duššadeami várás.

§ 13. Mo jienastusloguin dahkkojuvvo manjñá meannudančoahkkima

Sámii jienastuslohku galgá olbmuid várás leat ovdan meannudančoahkkima rájis gitta dasságo jienasteamit nohket válgabáikkis, nu mo sámediggeválgga válgastivra dárkileappot mearrida. Sámediggeválgga válgastivra sihku sin namaid guđet jápmet dahje masset jienastanvuogitvuodaset, ja sin guđet leat čállojuvvon nuppi gieldda sámii jienastuslohkui, go sámediggeválgga válgastivra § 12 manjmuš čuoggá mielde oazžu dieđu ahte sii leat čállojuvvon jienastuslohkui. Sámediggeválgga válgastivra sihku singe namaid guđet ovdal válgabeaivvi gáibidit namaset sihkkovuvvot jienastuslogus. Meannudančoahkkima manjñá ii leat vejolaš šat geange čállit sámii jienastuslohkui.

Sámediggeválgga válgastivra galgá dallánaga dieđihit sidjiide guđet sihkkovuvvojit jienastuslogus eret dahje čállojuvvojit jienastuslohkui manjñá dan áigemeari mii lea namuhuvvon § 9 nuppi lađđasis.

KAPIHTTAL 3. VÁLLJEHAHTTIVUOHTA JA GEATNEGASVUOHTA DOHKKEHIT IEŽAS VÁLLJEJUMI

§ 14. Válljehahttivuohta

Sámediggái lea vejolaš válljet vaikko gean guhte lea válgakreatssa jienastuslohkui čállojuvvon ja lea álbmotregistara dieđuid mielde kreatssa ássi válgabeaivvi, ja dat olmmoš lea geatnegas dohkkehit iežas válljejumi, jos juo ii leaččá čuldojuvvon eret dahje beassan luovus dakkár geatnegasvuodas.

§ 15. Geaid ii sáhte válljet

Sámedikki hálddahusa bargiid ii leat vejolaš válljet Sámediggái, iige dan vuollásaš ráđiid bargiitge.

§ 16. Čoavdi ákkat

Vuogadis gáibidit iežas luovus válljejumis Sámediggái lea

- son guhte válgajagi deavdá guhttalot jagi
- son guhte manjmuš njeallje jagi lea doaibman Sámedikkis árrasin, ja
- son guhte sámedikki kreatsaválgastivrii sáhttá buktit dohkálaš ákkáid, mat čájehit ahte son ii sáhte Sámedikki árrasin doaimmahit iežas geatnegasvuodaid almmá badjelmearálaš váttisvuodaid haga.

KAPIHTTAL 4. EVTTOHUVVON LISTTUT JA MO DAIGUIN MEANNUDUVVO

§ 17A Politihkalaš bellodagaid ja sámepolitihkalaš ovttagaid registreren (odda)

Organisašuvdna, politihkalaš bellodat dahje eará ovttatad sáhtta ohat notarius publicusas Čahcesullos registrerejuvvot dihto namain sámediggeválgii. Ohcama fertejit leat vuolláičállán váldostivrra lahtut.

Oktanaga ohcamiin registrerema hárrái ferte Sámediggái ovddidit ieščállojuvvon julggáštusa uhccimusat 300 olbmus, geain lea jienastanvuogiatvuotta sámediggeválggas, ja ahte háliidit registrerehit ovttaga. Juohke vuolláičállosa ferte beaivádit, ja beaivemearri ii galgga leat eambo go 1 jagi boarrasit go ohcan. Juohke vuolláičállii poastačujuhus ja riegdanbeaivi ferte leat fievrrijuvvonm dasa.

§ 18. Diediheapmi

Sámedikki kreatsaválgastivrra galgá válgajagis manjimustá miessemánu 15. beaivvi diedihit ávžžuhusa olbmuide geain lea jienastanvuogiatvuotta, vai sáddejít stivrii iežas etvttohan listtuid. Makkár gáibádusaid válgalistu ferte deavdit, boahá ovdan dan diediheamis. Diediheapmi dahkko dušše oktii.

§ 19. Makkár gáibádusat leat válgalisttuide

Válgalistu mii evttuhuvvo, ferte, vai lea dohkálaš,

- leat joavdan manjimustá suoidnemánu 1. beaivvi válgajagis.
Evttohuuvon listu lea joavdan go dat lea kreatssa sámedikki kreatsaválgastivrra duohkái ollen. Dallege lea joavdan go lea poastta dahje telegráffaguvoddáža háldui ollen, gos dan doaimmahit viidáseappot, dahje almmolaš virggálačča duohkái geasa lea addojuvvon lohpi vuostáiváldit evttuhuvvon listtuid.
- čielgasit čájehit man válggas lea sáhka, ja das ferte bajilčála almmuhit mii joavkkuid dan ovddida, ja bajilčállaga ii galgga sáhttet eará listtu bajilčállagiin malsehit.
- leat čielgasit čállojuvvon, ja das ovcci válljehahtti kreatsaolbmo nama manjálagaid, vrd. § 14. Evttohuuvon listtus sáhttet manjálagaid leat eanemustá vel eará guđa olbmo namat. Evttohasat galget leat namahuuvon ovdanamain, gaskanamain ja goargguin (sohkanamain), ja - jos nu ferte eastadit malseheami - sin doaimmat ja/dahje sin ássanbáikki čujuhusge (adreassa).
- Galget leat uhccimusat 30 sápmelačča geain lea evttohanvuogiatvuotta vuolláičállán iežas giedain, gč. 17. paragrafa, Dain válgakreatsain gos manimus sámediggeválggas ledje uhccit go 250 jienastuslohkui fievrrijuvvon sápmelačča, lea doarvái go uhccimusat 15 iežas giedain leat vuolláičállán listaevttohusa. Vuolláičállit eai sáhte lea duogábealde evttoheamen eará válgalisttuid.
- ii leat evttohas guhte lea eará listtus

Evttohuuvon listtus ferte almmuhuvvot guhtemuš vuolláičállii lea luohtámušolmmoš, ja gii lea su sadjásaš, vai Sámedikki kreatsaválgastivrra diehtá geasa váldit oktavuoda go šiehtadallamat álget evttuhuvvon listtuid alde. Evttohuuvon listtu mieldečuovus galgá leat bábir mas lea guđege evttoheaddji ja evttohasa riegdanbeaivi ja ássanbáiki. Jos evttohusa bidjá ovttatad mii lea registerejuvvon 17A. paragrafa mielde, de lea doarvái jos evttohusa leat vuolláičállán ovttaga stivrra jodiheaddji ja čállii kreatsas. Listaevttohusat galget biddjot almmolaš geahčadeapmái dadistaga go jovdet.

§ 21. Diediheapmi listoevttohassii

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:21

Sámedikki kreatsaválgastivra galgá dieđihit buot evttohuuvvon listtu evttohasaide. Diehtu galgá sáddejuvvot sidjiide nu árrat go vejolaš dastá maŋjelaš suoidnemánu 1. beaivvi, ja dat berre dahkkojuvvot máhcahangeatnegahtti reivve (rek.) bokte. Dieđiheames galgá boahtit ovdan makkár beassanákkat dohkkehuvojit, vrd. § 16, ja ahte luovus háliideaddji olbmo gáibádus - oktan dárbašlaš čilgehusaiguin ja duođastusaiguin - ferte leat joavdan sámedikki kreatsaválgastivrii dihto beaivái, mii mearriduvvo, muhto mii ii leat maŋjelis go borgemánu 3. beaivi. Dieđiheames galgá maid boahtit ovdan ahte evttohas massá vuoigatvuođa ohcat alccesis lobi geassádit jos ii sádde gáibádusa mearriduvvon vuogi mielde ja ovdalگو áigemearri nohká.

Departemeanta mearrida dieđihanskovi.

§ 22 Válgalisttuid dohkkeheapmi

Sámedikki kreatsaválgastivra mearrida dohkkejito evttohuuvvon válgalisttut, ruovttoluotta geassimat § 20 mielde ja duođastusat § 21 mielde, ja dat iská dávistitgo evttohasat ja evttoheaddjit eavttuide maid láhka bidjá.

Čuovvovaš njuolggadusat mearridit mo sámedikki kreatsaválgastivra meannuda evttohuuvvon listtuiguin:

- a. Sámedikki kreatsaválgastivra dahje dan jodiheaddji galgá šiehtadaladettiinis válljejuvvon luohttámušolbmui oččodit evttohuuvvon listtu dahje ruovttoluotta-geassima mearriduvvon vuohkái.
- b. Evttoheaddjit leat, go sámedikki kreatsaválgastivra nu gáibida, geatnegasat ovddidit dárbašlaš duođastusaid go galget čájehit ahte sii dávistit dáidda njuolggadusaide, mat leat biddjojuvvon evttoheaddjiide/evttohasaide.
- c. Maŋjá go áigemearri lea nohkan, mii lea § 19 vuosttamuš ladđasa bustávas a, evttoheaddjit sáhttet dahkat nuppástusaid evttohuuvvon listtuide dušše dakko gokko lea dárbu vai evttohuuvvon listtut leat mearriduvvon eavttuid mielde.
- d. Jos evttoheaddji lea mángga evttohuuvvon listtus, de galgá sutnje addojuvvot gohčus ahte son dihto áigemearrái ferte dieđihit guđemuš evttohuuvvon listtus son háliida leat. Jos son ii vástit, de sihkkojuvvo eret buot evttohuuvvon listtuin.
- e. Jos evttohas lea mángga listtus, de galgá sutnje addojuvvot gohčus ahte son dihto áigemearrái ferte dieđihit guđemuš evttohuuvvon listtus son háliida leat. Jos son ii vástit, de son báhcá sihkokeahtá dan evttohuuvvon listui mii vuosttamužžan ovddiduvvui iige leat gessojuvvon ruovttoluotta, muhto sihkkojuvvo eret duoin nuppiin listtuin.
- f. Evttohas guhte ii leat válljehahtti, sihkkojuvvo evttohuuvvon listtus jos ii duođastuvvo ahte son lea válljehahtti válgabeaivvi.
- g. Evttohas guhte beassá luovus § 16 njuolggadusaid mielde, sihkkojuvvo evttohuuvvon listtus.
- h. Luohttámušolmmoš mearrida mii namaid galgá biddjojuvvot sadjái mii guorranii dainnago muhtun evttohas sihkkojuvvui listtus. Jos dát luohttámušolmmoš ii atte dakkár dieđu, de buot čuovvu evttohasat sirdojuvvojit ovttá ceahki badjelii seamma rievddakeahtes ortnegis.
- i. Go namma maŋjá suoidnemánu 1. beaivvi galgá biddjojuvvot evttohuuvvon listui nuppi sihkkojuvvon nama sadjái, de luohttámušolmmoš ferte ovddidit čálalaš duođastusa odđá evttohasa beales, ahte son lea mielastis listtus.
- j. Ii leat vejolaš bidjat evttohasan olbmo guhte lea juo eará ovddiduvvon listtus.
- k. Jos mángga válgalisttus leat ovttalágan bajilčállagat, dahje dakkár bajilčállagat maid lea álki malsehit, ja go ášši ii njulgejuvvo šiehtadallamiin, de dat evttohus vuoitá mii lei vuosttamuš evttohus. Sierravuoigatvuohta bellodatnammii válgalága § 17 mielde lea dattetge álo nannoseamos.

Jos áigemearrit eai dollojuvvo § 19 čuoggá a, § 20 ja § 21 mielde, de eai sáhte veahkejuvvot.

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:22

Maŋimustá borgemánu 10. beaivvi válgajagis galgá sámedikki kreatsaválgastivra mearridit dohkkejitgo ovddiduvvon listtut evttohussan. Seammás go listtut dohkkehuvvojit, sámedikki kreatsaválgastivra galgá iežas lanjain dahje dain báikkiin sággut seaidnái duodaštuvvon mildosiid dain evttohuvvon listtuin mat leat dohkkehuvvon almmolaš válgalistun, juohke listtus galgá leat bajilčála mii namaha man válgakreatssa várás dat lea, goas váлга lea, mii bellodagaid dahje joavkkuid dan ovddida ja luohttámušolbmo namma. Go mildosat sággojuvvojit seaidnái, de sáddejuvvo maiddái juohke dohkkehuvvon listtus mielddus listtu luohttámušolbmui. Sámedikki kreatsaválgastivra galgá dasto vel - made mielde lea vejolaš dalle go dohkkehít listtuid - gulahit dohkkehuvvon listtuid bajilčállagiid vai sii geain lea vuoigatvuohta jienastit, ožžot diehtit daid. Sámedikki kreatsaválgastivra fuolaha dasto kreatssa buot sámediggeválgga válgastivrraide doarvái dohkkehuvvon válgalisttuid, ea.ea. vai daid sáhttet sággut válgahátkiset seinniide.

§ 23. Jienastanlihpuid prenten

Sámedikki kreatsaválgastivra geahččá bearrái ahte doarvái prentejuvvojit kreatssa buot dohkkehuvvon válgalisttuin jienastanlihput maid jienasteaddjit sáhttet geavahit válgabáikkiin. Jienastanlihput galget leat alihat. Sámedikki kreatsaválgastivra fuolaha ahte válgakreatssa sámediggeválgga válgastivrrat ožžot doarvái buhtes alit jienastanlihpuid. Juohke válgalisttu luohttámušolmmoš sáhtta lassin dan mearrái mii prentejuvvo jienasteaddjiid várás, maiddái gáibidit iežas rehkega ala oažžut nu ollu jienastanlihpuid go sihtá. Dákkár gáibáduš fertte de ovddiduvvot čállosa hámis dan áigemearrái maid sámedikki kreatsaválgastivra mearrida. Departemeanta sáhtta addit dárkileabbo mearrádusaid prentejuvvon jienastanlihpuid sisdoalu ja hámi birra, earret eará preantateknihkalaš vugiid birra mat geahppudit jienastanlihpuid meannudeami ja lohka.

KAPIHTTAL 5. OVDDALGIHTII JIENASTEAPMI**§ 25. Ovddalgihtii jienasteami áigi**

Ovddalgihtii jienasteapmi álgá válgajagis suoidnemánu 1. beaivvi. Jienasteapmi ii galgga dahkkot maŋŋá go dii. 20.00 maŋimuš lávvardaga ovdal válgga. Dain gielddain main ii leat rabas válgalatnja sotnabeaivvi, galgá liikká leat vejolaš jienastit ovddalgihtii unnimustá guokte diimmu dan beaivvi, dain báikkiin maid válgastivra lea mearridan jienastanbáikin. Ovddabealde čuoggás namahuvvon ovddalgihtii jienasteapmi ii galgga lágiduvvot ovdal dii. 13.00 iige maŋŋil dii. 20.00. Ovddalgihtii jienasteamit galget álo lágiduvvot dan made árrat ahte ovddalgihtii jienastagaid vuostáiváldi ii dárbaš doapmat erenoamáš láhkái fuolahit jienastagaid sámediggeválgga válgastivrii ovdalgo jienasteapmi nohká válgalanjas.

§ 26. Jienastatvuostáiváldi

Jienastatvuostáiváldin doibmet:

- a. olbmot geaid válgastivra lea nammadan dan válgalága mielde mii bođii njukčamánu 1. b. 1985, nr. 3 § 32. Jos sámediggeválgga válgastivra nu gávnna buoremussan, de sáhttet Sámedikki ovddalgihtii jienasteaddjiid várás nammaduvvot sierra olbmot ovddalgihtii jienastagaid vuostáiváldin. Jienastatvuostáiváldin ferttejit nammaduvvot duššefal dakkár olbmot geain jáhku mielde leat dárbašlaš návccat dohkálaš vuogi mielde doaimmahit geatnegahtti bargguset. Vuhtiiválddedettiin báikkálaš diliid sámediggeválgga válgastivra mearrida ovttasrádiid válgastivrrain galgágo leat sierra ovddalgihtii jienasteapmi sámediggeválgii ja makkár báikkiin.

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:23

- b. Svalbárddas: Sysselmánni, gii sáhtá ieš maid nammadit earáid jienastagaid vuostáiváldin. Syssemánni mearrida dalle gos galget jienastit.
- c. Jan Mayenis: Son gean Gonagas danin mearrida.
- d. Riikka olggobealde: Olgoriikavirggálaš gean norgalaš olgoriikastašuvdna bálkáha, ja norgalaš olgoriikastašuvdna bálkátkeattes virggálaš geasa Olgoriikadepartemeanta lea sierra addán dakkár válddi, dahje olmmoš gean Gonagas danin mearrida. Olgoriikastašuvnnaid hoavda sáhtá, go gávnnaha dárbbaslažžan, nammadit iežas stašuvdna doaimmahasain ovttá dahje eanet olbmuid guđet stašuvdna ovddalgihtii jienastagaid vuostáiválda.
- e. Daid norgalaš skiippaid alde mat johtet olgoriikkas dahje Norgga ja Svalbárdda dahje Jan Mayena gaskka: Skiipahoavda dahje stivrejeaddji. Sii eai leat geatnegasat searvat earágo skiippaset olbmuid ja johtiid jienasteapmái.
- f. Daid norgalaš skiippaid alde, ja eará bissovaš ja fárrahahtti mearraráhkkanusaid alde, mat leat doaimmas olggobealde norgga mearrajohtolagaid: Ráhkkanasa hoavda dahje su sadjásaš. Mearrádusat bustáva e, nuppi dilkkožis gustomit vástesáčat.

§ 27. Ovddalgihtii jienasteami báiki

Jienasteaddji ferte ieš persovnnalaččat fitnat jienasteamen ovddalgihtii jienastagaid vuostáiváldi luhtte dan báikkis mii lea mearriduvvon lága § 26 bustáva a dahje b mielde. Norgga olgoriikaguovddáziid virggálaččat jienastit iežaset guovddáziis. Riikkarájaid olggobealde ja Jan Mayenis jienastit Gonagasa nammadan ovddal-gihtiijienastagaid vuostáiváldi luhtte dain báikkiin maid Gonagas dan várás mearrida. Skiippaid ja mearraráhkkanasaid jienasteaddjit jienastit iežaset skiippa ja mearraráhkkanasa alde. Jos jienastuvvo buohcciviesus, riegádahttinruovttus, buohccivisožis (dikšoruovttus), boarrásiidsiiddas dahje eará lágádusas mas buohccit, lápmásat, ja divššu dárbbasheaddjit orrot dahje ožžot doavtterneahki, de sáhtá jienastagaid vuostáiváldit buohcciid lanjas. Jienastagaid sáhtá maid vuostáiváldit ruovttus daid olbmuid geahčen guđet ássat oadjoásahusa viesuin dahje sullasaš viesuin mat njulgestaga gullet dakkár lágádusaide mat namahuvvojit ovddabealde dilkkožis.

Válgastivra mearrida ovttas sámediggeválgga válgastivrrain goas ja gos ovddal-gihtiijienasteami leat sin gielddas, vrd. dainna válgalágain mii bodii njukčamánu 1. b. 1985, nr. 3 § 32 bustávain a, dán oktavuodas daiguin jienastemiiguin - jos šaddet - mat leat sotnabeavvi mii bohtá lagamustá ovdalaš Gonagasa mearridan válgabeavvi, vrd. válgalágain, § 31 nuppi laddasa nuppi dilkkožiin.

Sámediggeválgga válgastivra gulaha sámediggeválgga ovddalgihtii jienasteami gielddas, áiggi ja báikki. Jienasteapmi mii lágiduvvo lágádusas nugo celkojuvvo vuosttas laddasa vidát čuoggáš, galgá maid almmuhuvvot pláhkáhiiguin dan lágádusas. Gulaheapmi mii namahuvvo vuosttas ja nuppi dilkkožis galgá doaimmahuvvot oktasaš almmuhussan dainna gulahemiin maid válgastivra galgá fuolahit válgalága § 33 goalmát laddasa mielde. Dain gielddain main báikki dilálašvuodaid geažil lea vuohkkaseamos nu dahkat, lea vejolaš dán paragrafa almmuheami sadjái baicce dieđihit njulga juohke jienastanvuogaduvvon olbmui. Guhte šaddá doaibmat jienastatvuostáiváldin dakkár lágádusas mii lea namahuvvon vuosttas laddasa vidát dilkkožis, galgá ovddalgihtii háleštit jienastanortnega birra lágádusa stivrejeaddjiiguin.

Sámediggeválgga válgastivra fuolaha ahte ovddalgihtii jienastagaid vuostáiváldit ožžot doarvái jienastanbáhpriid mat leat ovddalgihtii jienasteaddjiid várás. Jienastat-vuostáiváldit doaimmahit daid jienastanbáhpriid dohko gos jienastit, jienasteaddjiid várás. Dasságo prentejuvvon jienastanbáhpirat bohtet daid jienasteaddjiid várás geain lea jienastanvuogatuohka eará válgakreatssas, jienastatvuostáiváldit atnet fuola ahte daid jienasteaddjiid várás leat unna alit báhpiraččat maidda sáhttet čállit dan válgalisttu nama maid jienastit.

§ 28. Ovddalgihtii jienasteami vuohki

Jienasteapmi dahkko ná:

1. Jienastavuostáiváldi almmuha jienasteaddjái jienasteami njuolggadusaid, ja lágida sutnje čállinreaiddu ja báhpira, jos daid dárbaša ja daid sihtá.
2. Jienastavuostáiváldi addá jienasteaddjái reiveolgoža jienastanbáhpira várás. Sii guđet fertetit jienastit buohccilanjas ja geain eai leat vel jienastanbáhpirat, sidjiide ovddalgihtii jienastagaid vuostáiváldi addá ovttá jienastanbáhpira juohke válgii searvi válgalisttu nammii. Iešguđet jienastanbáhpiris galgá leat dušše dan válgalisttu namma, eaige evttohasaid namat. Ovddalgihtii jienastagaid vuostáiváldi gohčču jienasteaddji doallat iežas luhtte jienastanbáhpiriid maid ii geavat. Go dat jienastanbáhpirat bohtet mat prentejuvvojit § 23 mielde, de galget dat jienasteaddjit geain lea jienastanvuogastuvuohta válgakreatssa .. baicce oazžut dakkár jienastanbáhpira juohke dohkkehuvvon válgalisttu nammii. Ovddalgihtii jienastagaid vuostáiváldi ii galgga ii mange dáhpáhusas váldit ruovttoluotta jienastanbáhpiriid maid lea juohkán jienasteaddjiide ja maid eai leat geavahan. Jienasteaddji ieš bidjá earáid oainnekeahhtá ja oktonassii lanjas jienastanbáhpira reiveolgožii. Go buohccilanjas jienastuvvo, de lea gáibádussan mađe mielde lea vejolaš ahte jienastuvvo earáid oainnekeahhtá ja oktonassii lanjas.
3. Jienastavuostáiváldi addá dasto jienasteaddjái olggut reiveolgoža. Dan sisa jienasteaddji ieš bidjá reiveolgoža man siste jienastanbáhpir lea, ja ieš maid láktada ja gidde olggut reiveolgoža. Jienastavuostáiváldi čállá olggut reiveolgožii jienasteaddji olles nama ja dárkilit su ruovttubáikki čujuhusa, nu mo lea válgajagi suoidnemánu 1. b., ja maiddái goas ja gos lea jienastuvvon. Go jienastuvvo dakkár jienastavuostáiváldi oaidnut gean § 26 bustávat e ja f namahit, de ii leat dárbu čállit gos jienastuvvo, earágo skiippa dahje mearraráhkanasa nama ja dan eaiggáda nama. Dasa lassin jienastavuostáiváldi nanne čálalaččat, ahte nr. 1 ja nr. 2 manimus oasi ja nr. 3 vuosttamuš lađđasa nuppi čuoggá njuolggadusat leat váldojuvvon vuhtii, ja ahte son vissásit diehtá ahte jienasteaddji lea dat olmmoš geain iežas dadjá, ja leago siva jáhkkit ahte jienasteaddji lea dan dilis maid § 39 namaha. Jienastavuostáiváldi čállá de iežas nama dan vuollái mii lea čállojuvvon olggut reiveolgožii. Jienastavuostáiváldi addá dasto olggut reiveolgoža jienasteaddjái, guhte iežas giehtačállagiin duođašta ahte dat dieđut mat leat čállojuvvon reiveolgožii, dollet deaivása. Vuolláičállagiinnis jienasteaddji addá maid diehttevassii ahte son eastašuvvá fitnamis válgabáikkis.
4. Go jienasteaddji dan gieldas jienasta man jienastuslohkui lea čállojuvvon (ja dan jienastanbáikkis maid válgastivra lea mearridan § 26 bustáva a mielde), de son ieš bidjá olggut reiveolgoža sierra urdnii mii lea sámediggeválgga ovddalgihtii jienasteami várás. Go jienasteaddji jienasta olggobealde dan gieldda man jienastuslohkui lea čállojuvvon, de son geige olggut reiveolgoža jienastavuostáiváldái, guhte johtileamos dohkálaš vuogi mielde sádde dan rivttes sámediggeválgga válgastivrii njuolga. Sámediggeválgga válgastivrra ovdalmmoš galgá girjái čállit ovddalgihtii jienastagaid nummiriiguin manjalagaid ja goas daid lea vuostáiváldán, nu mo departemeanta skovis bokte mearrida. Seammá nummiriid son čállá olggut reiveolgožiidda, maid son ii galgga rahpat. Go sámediggeválgga válgastivra áigu meannudišgoahhtit ja rahpagoahhtit dáid ovddalgihtii jienastagaid, de ovdalmmoš bidjá ovdan namahuvvon girjii ja buot reivviin mildosa, vrd. § 30, mat leat čállojuvvon ovdal válgadikki.
5. Válggastallan ii leat lobálaš dan lanjas mas jienastuvvo iige lagaš lanjainge. Válgadoaimmahasat eai galgga muitalit sahtásiidda man ollu guđege válgalisttu jienastanlihput leat geavahuvvon. Sahteolmmoš ii galgga luitojuvvot jienastan-loavkkuide geahččat man ollu leat geavahuvvon jienastanlihput. Jienasteaddji guhte rumašlaš vigi geažil dahje man nu eará siva dihtii ii sáhte jienastit nu mo dán paragrafas čilgejuvvo, oazžu alccesis dárbašlaš veahkkin olmmo gean háliida ja guhte lea deavdán 14 jagi. Dat olmmoš sáhtá maid jienasteaddji beales vuolláičállit iežas

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:25

namain olggut reiveolgožii. Jos jienasteaddji ii goastta vázzit válgalatnii, de sáhtá jienastit dastá olggobealde, vrd. § 36 nuppiin lađđasiin.

6. Ovdalگو urdna váldojuvvo atnui ovddalgihtii jienasteaddjiid várás, ferte sámediggeválgga válgastivrra ovdaolmmoš leat seilen dan. Jos son lea jienastatvuostáiváldi, de sadjásaš ovdaolmmoš seile dan urna maid ovdaolmmoš oažžu. Departemeanta mearrida urna hámi ja doaibmamuša.

Sámediggeválgga válgastivrra ovdaolmmoš sáhtá - go válgastivrii gullelaš lahttu lea das - rahpat ovddalgihtii jienastagaid urnaid, ja coggat jienastagaid eará seilejuvvon urdnii mii lea ovddalgihtii jienastagaide oaivvilduvvon.

7. Juohke jienastatvuostáiváldi guhte namahuvvo § 26 bustávas a, galgá čállit listtu mii čájeha geat su luhtte leat jienastan dain jienasteaddjiin geain lea jienastanvuogatuoha su gielddas. Listtu son čállá nummiriid mielde, ja seamma nummiriid son čállá olggut reiveolgožiidda ovdalگو coggá daid urdnii.

Juohke jienastatvuostáiváldi galgá dasto vel čállit sierra listtu mii čájeha geat su luhtte leat jienastan vaikko sis ii lean jienastanvuogatuoha su gielddas.

Jienastatvuostáiváldi guhte gullá ahte muhtun sis guđet su luhtte jienastedje ovddalgihtii, leat jápmán ovdal válgga, galgá dallánaga rivttes sámediggeválgga válgastivrii dan dieđihti, vrd. § 29.

§ 29. Jienasteami girjáičállin. Dieđiheapmi jos gii nu jápmá.

Jienastatvuostáiváldi gean § 32 bustávat e ja f namahit, galgá skiippa dahje mearraráhkkanasas beaivegirjái čállit ahte lea jienastuvvon, jienasteaddji olles nama, dan gieldda nama gos sus lea jienastanvuogatuoha, ja goas jienastat sáddejuvvui.

Olgoriikabáikkiin juohke jienastatvuostáiváldi galgá dallánaga dieđihit rivttes sámediggeválgga válgastivrii telegráfalaččat jos gullá ahte muhtun guhte su luhtte jienastii, lea jápmán ovdal válgga.

§ 30. Johti jienastatvuostáiváldi

Olbmot guđet buhčet ja leat lápmásat, eaige dan geažil sáhte fitnat válgabáikkis válgabeaivvi, sáhttet jienastit das gos orrot, nu mo dan válgalága njuolggadusat mearridit mii bodii njukčamánu 1. b. 1985, nr. 3 § 36. Jienasteaddjit guđet leat ohcan lobi jienastit stuorradiggeválgii ovddalgihtii, eai dárbbas sierra ohcamuša sáddet beassan dihtii jienastit sámediggeválgii. Válgastivrra ovdaolmmoš geahččá bearrái ahte sámediggeválgga válgastivrra ovdaolmmoš oažžu mildosa sin ohcamušain guđet ohcet lobi jienastit dán paragáfa mielde.

KAPIHTTAL 6. JIENASTEAPMI VÁLGADIKKIS

§ 31. Jienastanbáiki

Sámediggeválgga jienasteamat leat seammá sajis ja seammá áiggi go stuorradigge-válgga jienasteamat. Dát guovttelágan jienasteamat sirrejuvvojit čielgasit.

Sámediggeválgii galgá sáhttit jienastit stuorradiggeválgga dábalas jienastusbáikkiin.

§ 32. Sámediggeválgga jienastanstivra

Jienastanstivrrat mat leat nammaduvvon njukčamánu 1. b. 1985 mannosas válgalága § 28 mielde, nummiris 3, galget maid doaibmat go sámediggeválgii jienastuvvo.

Sámediggeválgga válgastivra sáhtá mearridit ahte jienastanstivrraide lasihuvvojit áirasat oktan várrelahtuiguin, eanemustá golbma áirasa ja golbma várrelahtu, guđet galget veahkehit go sámediggái jienastuvvo. Sii guđet válljejuvvojit ovddabeal čuoggá mielde, galget leat

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:26

sámit, jos juo lea vejolaš. Juohkehaš guhte lea iežas gieldda sámi jienastuslogus, lea geatnegas dohkkehit iežas válljejumii. Jienastan-kreatssa olbmot berrejit vuos ja oyddimustá válljejuvvot.

§ 33. Jienasteami almmuheapmi

Sámediggeválgga válgastivra almmuha áiggi ja báikki gos lágiduvvo jienasteapmi ja goas dat galgá loahpahuvvot. Almmuheapmi galgá heivehuvvot oktii dainna almmuhemiin maid válgastivra lea geatnegas doaimmahit válgalága § 29 vuosttas lađđasa mielde. Gielddain gos báikkálaš diliid ektui lea vejolaš, de sáhtá dieđiheami vuosttas čuoggá mielde dahkat njuolga ovttaskas jienastanvuogadassii.

§ 34. Válgadikki beavdegirječállin

Sámediggeválgga válgastivrra jodiheaddji čállá girjái (válgagirjái) visot mii meannuduvvo ja mearriduvvo válgadikkis. Válgagirji čállojuvvot departemeantta mearridan formulára mielde, ja dan girjii galgá sámediggeválgga válgastivrra jodiheaddji rájadit. Válgagirjii galgá čielgasit oidnot earret eará jienastuslogu (§10) ovdanbiddjojumi almmuhanbeaivi, meannudančoahkkima (§ 12) almmuhanbeaivi ja válgadikki almmuhanbeaivi (§ 33). Jos mángga sajis jienastuvvo gielddas, de jienastanstivrra jodiheaddji galgá departemeantta mearridan formulára mielde čállit girjái buot mii meannuduvvo. Jos geasge lea vuosteháhku jienasteapmái, de dat vuosteháhku oktan sivain čállojuvvot girjái. Dasto ožžot jienasteaddjit jienastit.

Departemeanta sáhtá mearridit dárkileabbo njuolggadusaid girjiiid čállimis vuosttas ja nuppi lađđasa mielde ja vel dakkarge njuolggadusaid ahte struorradiggeválgga ja sámediggeválgga várás čállojuvvot oktasaš girjii.

Válgastivrra dahje jienastanstivrra jodiheaddji lohka jitnosit dan mii lea čállojuvvon girjái, ja buot lahtut čállet namaideaset dasa. Nu dahkkojuvvot juohke beaivvi, jos válgadiggi bistá moadde beaivvi.

§ 35. Válgadikki rahpan. Ortnegisdoallama njuolggadusat jna.

Válgadiggi álgá mearriduvvon áiggi. Jienastanstivrra jodiheaddji lohka jitnosit julggaštusa maid Gonagas lea mearridan njukčamánu 1. b. 1985 mannosas válgalága, nr. 3, § 37 vuodul. Válgadikkis ii leat vejolaš nákkáhallat geange jienastanvuogatvuoda alde.

Vuosteháhku geange jienasteapmái, galgá dieđihuvvot dallánaga go diggi álgá, dahje dallánaga go dat dáhpáhuvá masa geas nu lea vuosteháhku.

Sámediggeválgga válgastivra mearrida juohke vuostehágu dallánaga go dat dieđihuvvo. Jos vuosteháhku dieđihuvvo jienastanstivrii, de dat jienastanstivra meannuda nu mo § 34 nubbi lađas čilge.

Válgalanjas ja lanjain mat leat bálddas, ii leat lohpi

- válgastallat
- vuorjat dahje heađuštallat dábálaš válgadoalu
- vierrásis dárkot geat dat bohtet dasa ja jienastit

Jienastanstivrra jodiheaddji dahje sadjásaš jodiheaddji sáhtá jos lea dárbu gohččut dan olbmo vuolgit eret guhte rihku ovddabealde namahuvvon lađđasa njuolggadusaid vuostá, go dat su láhtten dáhpáhuvá sámediggeválgga oktavuodas. Son guhte gohčohallá vuolgit eret, sáhtá dan mearrádusa váidit jienastanstivrii, mii dasto sáhtá nannet dahje duššadit mearrádusa.

Jienastanstivrra lahtut ja válgadoaimmahasat eai galgga addit dieđuid vierrásiidda das man ollu leat mannan guđege válgalisttus jienastanlihput. Eaige vierrásat galgga luitojuvvot jienastanloavkkuide dárkot, dahje dohko gos jienastanlihput leat biddjojuvvon ovdan, man ollu leat mannan jienastanlihput.

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:27

Sámediggeválgga válgastivra dahje jienastanstivra fuolaha ahte jienasteaddjiid várás álo leat válgalanjas válgakreatssa buot válgalisttuide gullelaš prentejuvvon jienastanlihput. Jos válgakreatssa mange válgalisttu jienastanlihput eai leat doarvái, de ferte daid sadjái fuolahuvvot čálikeahtes alitivdnásaš jienastanlihput, maidda jienasteaddjit de sáhttet čállit iežaset jienasteami. Departemeanta sáhtta mearridit dárkileabbo njuolggadusaid dán birra.

§ 37. *Meannudanvuohki jienasteamis go jienasteaddji lea čállojuvvon eará jienastankreatssa jienastuslohkui*

Jos jienastuvvo mángga sajis gielddas, de galget datge jienasteaddjit beassat jienastit gudet eai leat čállojuvvon jienastuslohkui dan oassái. Dát eai dattetge galgga válgaurdnii coggat olgoža mas lea jienastanlihpu, muhto addit dan jienastanstivrii. Sii bidjet olgoža sierra olgožii, giddejit dan, čállet jienasteaddji nama, ássanadreassa ja riegádanbeaivvi ja addet dan sámediggeválgga válgastivrii go jienasteamit leat loahpahuvvon (vrd. § 42).

§ 38. *Meannudanvuohki jienasteamis go jienasteaddji ii leat čállojuvvon sámi jienastuslohkui*

Maiddáii songe geas sámediggeválgga válgastivra lea biehtalan jienastanvuogit-vuoda, dahje gii eará sivaidd geažil ii leat čállojuvvon sámi jienastuslohkui, galgá beassat jienastit. Son ii galgga válgaurdnii coggat olgoža mas lea jienastanlihpu, muhto addit dan jienastanstivrii. Sii cogget dan sierra olgožii, giddejit dan, čállet dasa jienasteaddji nama, ássanadreassa ja riegádanbeaivvi ja rájadit dan rabakeahtta.

§ 39. *Meannudanvuohki jienasteamis go jienasteaddji adnojuvvu buohcci olmmožin geas lea silolaš váddu dahje leat váilevaš dáiddut*

Jos jienastanstivrras lea siva ja hkkkit ahte jienasteaddji bahás buohca silolaš dávdá dahje ahte sus váilot dáiddut, de jienasteaddji ii galgga válgaurdnii coggat olgoža mas lea jienastanlihpu, muhto addit dan jienastanstivrii. Sii cogget dan sierra olgožii, giddejit dan, čállet dasa jienasteaddji nama, ássanadreassa ja riegádan-beaivvi ja rájadit dan rabakeahtta. Olgožii galgá maid merkestuvvot manne jienastat lea biddjojuvvon sierranassii, ja leigo ovtamielalaš mearrádus nu dahkat. Go jienasteamit leat loahpahuvvon, de jienastanstivra addá olgoža sámediggeválgga válgastivrii, mii mearrida dohkkego jienastat.

§ 40. *Válgaávdnasiid rájadeapmi go gielddas lea guovttebeaivásaš váлга*

Go jienasteapmái mearriduvvon áigi lea nohkan, ja dat jienasteaddjit gudet leat válgalanjas, leat beassan jienastit, de válgastivrra/jienastanstivrra jodiheaddji julggásta ahte jienasteamit leat loahpahuvvon njukčamánu 1. b. 1985 mannosáš válgalága § 42 vuosttaš čuoggá mielde. Jos jienastuvvo guokte beaivvi, de jienasteamit jotket nuppe beaivvi mearriduvvon áigái. Jienastaturtnat ja váлга-ávdnasat muđui galget rájaduvvot sihkkaris sajis ja dohkálaš seilejuvvon hámis dan rájis go jienasteamit nohket vuosttas beaivvi gitta dassáži go fas álget nuppi beaivvi. Sámediggeválgga válgastivra sáhtta mearridit ahte jienastagat mat leat jienastuvvon sámediggeválggii, galget seilejuvvon urnaid siste dolvojuvvot jienastanbáikkis sámediggeválgga válgastivra báikái dahje eará sihkkaris báikái, ja rájaduvvot das dohkálaččat dasságo jienasteamit dahje lohkat álget nuppi beaivvi. Sámediggeválgga válgastivra sáhtta maid mearridit ahte sámediggeválgga váлгаávdnasat muđui galget seammás dolvojuvvot eret jienastanbáikkis ja rájaduvvot urnaid searvvis dasságo jienasteamit álget nuppi beaivvi.

Departemeanta mearrida dárkileabbo njuolggadusaid das mo seilluhit ja rájadit váлгаávdnasiid ovddabealde namahuvvon lađđasa mielde.

Go jienasteamit nohket nuppi beaivvi dain gielddain main jienastuvvo mángga báikkis, de jienastuvvon jienastagat galget, oktan dainna sámi jienastuslogu osiin mii geavahuvvui, ja

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:28

ijenastanstivrra čeahkkingirjiin, dolvojuvvot nu farga go vejolaš sámediggeválgga válgastivrii, vai dat daiguin meannuda vildáseappot, jos juo eai galgga lohkojuvvot jienastanbáikkis gaskaboddosaččat, vrd. § 46. Jos lea bohtán urdna mas leat ovddalgihtii jienastagat, ja fárruigullelaš listtut (vrd. § 41), de dahkkojuvvo seamma láhkái, namalassii ahte listu biddjojuvvo páhkki ja urnat sáddejuvvojit ollásitseilejuvvon hámis.

§ 41. Ovddalgihtii jienastaturtnaid buktin

Gieldda jienastatvuostáiváldi (vrd. § 26 bustávain a) buktá iežas urnaid main leat ovddalgihtii jienastagat - gaikkokeahtes seaillain - ja čállojuvvon listtuid sámedigge-válgga válgastivrii dahje jienastanstivrii nugo § 32 namaha ovdalگو jienasteamit leat loahpahuuvon dan jienastanbáikkis vuosárgga. Válgagirjái dahje jienastanstivrra čeahkkingirjái čállojuvvo goas dat vuostáiváldojuvvojedje.

Jos ovddalgihtii jienastaturdna buktojuvvo manjá go jienasteamit leat loahpahuuvon, de sámediggeválgga válgastivra/jienastanstivra galgá vuostáiváldit dan ja muđui meannudit nugo mannan ladđasa nubbi čuokkis muitala.

KAPIHTTAL 7. JIENASTUVVON JIENASTAGAIÐ GUORAHALLAN. JIENASTAGAIÐ LOHKAN.*§ 46. Jienastagaid gaskaboddosaš lohkan*

Go jienastuvvo márgga sajis gielddas, de sámediggeválgga válgastivra sáhtá mearridit ahte dain báikkiin main leat unnimustá 100 nama jienastuslogu oasisaset, jienastanstivra galgá álgovuorus lohkat jienastagaid dastá manjelaš jienastemiid loahpa. Sámediggeválgga válgastivra sáhtá mearridit eanet gielddaid hárrái, main leat buohkanassii unnimustá 100 nama sámi jienastuslogus, ahte jienastanstivrrat čadahit ovtas gaskaboddosaš lohkamiid ovttá jienastanbáikkis. Dakkár lohkamiid sáhttet, nugo namuhuvvui, dattetge čadahit duššefal jos báhcet buohkanassii unnimustá 100 nama daidda jienastuslogu osiide mat gullet duoidda nuppiid jienastanbáikkiide.

Jos lea sivva jáhkkit ahte jienastaga ferte hilgut jienastanlihpu olgoža dohkket-meahtunvuoda geažil, vrd. § 42, de olgoš biddjojuvvo leahkokeahtá sierranassii. Jos lea sivva jáhkkit ahte jienastanlihpu ferte hilgut, vrd. § 43 ja § 45, de siskkoš biddjojuvvo ruovttoluotta olgoži. Jos nu ii leat vejolaš dahkat, de dat jienastanlihpu biddjojuvvo dahje dat jienastanlihput biddjojuvvojit sierranassii.

Duot nuppit jienastanlihput ordnejuvvojit joavkkuid mielde, iešguđet válgalisttu jienastanlihput fárolagaid. Juohke válgalisttui ordnejuvvojit jienastanlihput divokeahtes joavkun ja divvojuvvon joavkun (jienastanlihput mat eai leat justa nu mo almmolaš válgalistu masa dat gullet). Jienastanlihput lohkojuvvojit dasto joavkkuid mielde, ja juohke jienastanlihppojoavkku dievas lohku gávnnavuvvo. Guđege joavkku jienastanlihput biddjojuvvojit sierra olgožiidda. Daidda olgožiidda čállojuvvo olggobeallái guđe listtu jienastanlihput leat olgožis, man ollu jienastanlihput leat dan siste ja leatgo dat divvojuvvon jienastanlihput vai divokeahtes jienastanlihput.

Sámediggeválgga válgastivra ieš doaimmaha, dahje nammada earáid doaimmahit, daid jienastagaid gaskaboddosaš lohkamiid mat leat bohtán dain jienastanbáikkiin main jienastagat eai lohkojuvvo gaskaboddosaččat vuosttas ladđasa mielde. Lohkan lágiduvvo nuppi ja goalmát ladđasa njuolggadusaid mielde, ja dat čadahuvvo dallánaga jo jienastanlihput leat joavdan sámediggeválgga válgastivrii. Daid jienastagaid lohkan mat leat bohtán muhtun oasis dain jienastanbáikkiin, lea vejolaš sierra čadahit duššefal jos dain jienastuslogu osiin leat buohkanassii unnimustá 100 nama.

Jos jienastanbáikkiin ii leat gaskaboddosaš lohkan, de sámediggeválgga válgastivra galgá gaskaboddosaččat lohkat buot gieldda jienastanbáikkiid jienastagaid, ja nu farga dan manjá go jienastagat bohtet. Ovddabealde čuožžu ladđasge gusto dás. Sámediggeválgga válgastivra

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:29

berre meannudit daid jienastagaid mat leat bohtán eará jienastankreatssain go das mas jienasteaddjiin lea jienastanvuogatuoha, vrd. § 37, ja bidjat daid duoid nuppiid jienastagaid searvá ovdalگو gaskaboddosaš lohkat álget dán lađđasa mielde, namalassii jos dat ii manjit gaskaboddosaš lohkamiid dađe eambo.

§ 46a. Lohkat dain gielddain main leat unnit go vihttanuppelot olbmo sámi jienastuslogus

Daid gielddaid várás main leat unnit go vihttanuppelot sámi čállojuvvo sámi jienastuslohkui, gustojit čuovvovaš njuolggadusat go jienastagat lohkojuvvojit:

Sámediggeválgga válgastivra galgá fuolahit jienastagaid, juogo eará gildii masa departemeanta mearrida, dahje sámedikki kreatsaválgastivra sáhtá, ovttasráđiid gieldda válgastivrrain, mearridit ahte dat doaimmahasat galgei čađahit lohkamiid guđet stuorradiggeválggasge lohket jienastagaid.

Go jienasteami loahpahuvojit válgadikkis, de sámediggeválgga válgastivra dallánaga guorahallá daid jienastagaid mat leat jienastuvvo §§ 37 ja 39 mielde, ja ovddalgihtii jienastagaid, vrd. § 47, mii gusto seamma láhkái. Go jienasteapmi dohkkehuvo, de dan olggut olgoš galgá rahppujuvvo ja siskkit olgoš mas jienastanlihpu lea, biddjojuvvo rabakeahtá, válgadikki jienastatolgošguhpii. Ovddalgihtii jienasteami jienastatolgožat eai galgga nummirastujuvvo. Dasto sámediggeválgga válgastivra dallánaga fuolaha jienastagaid dan gildii gos galget lohkat namahuvo lađđasa mielde. Buot jienastatolgožat galget sáddejuvvo rabakeahtá.

Lohkat mat doaimmahuvvojit dán paragrafa mielde, galget dáhpáhuvo dallánaga go lohkamiidda gullevaš gielddain leat bohtán buot jienastagat. Ii leat vejolaš lohkeahit ovdalگو buot jienastagat leat joavdan. Buot jienastatolgožat seaguhuvvojit bures ovdalگو ráhppujuvvojit. Ovddalgihtii jienasteami jienastat-olgožat ja jienastanlihpu eai galgga nummirastujuvvo. Muđui gustojit §§ 42 - 49 seamma láhkái.

§ 47. "Amas" jienastagaid ja ovddalgihtii jienasteami guorahallan

Sámediggeválgga válgastivra iskkada leago jienastanvuogatuoha dain olbmui guđet jienastedje eará jienastankreatssas go das gosa sii leat čállojuvvo jienastuslohkui. Jos jienasteaddji ii jienastan dan kreatssas mas son lea čállojuvvo jienastuslohkui, de biddjojuvvojit ruossalaš sárgážat dahje eará čielga mearka su nama báldii jienastuslohkui, ja olgoš mas su jienastat lea, váldujuvvo olggut olgožis eret ja coggojuvvo válgaurdii. Nuppi dáfus jienastat hilgojuvvo ja olgoš rájaduvvo leahkokeahtá.

Áramusat logát beavvi ovdal válgga sámediggeválgga válgastivra dahje lávdegoddi mas leat unnimustá golbma sámediggeválgga válgastivrra válljen olbmo, guđet čohkkájit sámediggeválgga válgastivrras, sáhtá rahpat daid urnaid main leat ovddalgihtii jienastagat. Seamma ággi sáhttet datge ovddalgihtii jienastagat mat leat sáddejuvvo sámediggeválgga válgastivrii § 28 mielde, nr. 4, biddjojuvvo ovdan. Sámediggeválgga válgastivra mearrida dohkejitgo ovddalgihtii jienastagat vai eai. Ovddalgihtii jienasteapmi mii ii dávis mearriduvvo eavttuide, ii dohkkehuvo. Dat soaitáhus ahte ovddalgihtii jienastagat eai leat sáddejuvvo § 28 nr. 4 nuppi lađđasa mielde, ii dagat ahte jienastagat hilgojuvvojit, jos juo ii oro čielggas ahte olggut olgoš lea leamaš lehkojuvvo. Ovddalgihtii jienastat ii galgga dan dihtii hilgojuvvo go jienasteaddji jápmá manjit go jienasteami leat álgán válgalanjas. Jos guhtege jienasta ovddalgihtii mángii, de dušše manjimš jienasteapmi dohkkehuvo, go lea jienastuvvo njuolggadusaid mielde ja duot ovddit jienasteami hilgásit menolaš meaddáhusaid geažil. Jos nu ii leat, de hilgásit buot dan olbmo ovddalgihtii jienasteami. Ovddalgihtii jienasteapmi ii dohkkehuvo jos jienasteaddji lea jienastan válgalanjas. Go ovddalgihtii jienastat dohkkehuvo, de sárgestuvvojit ruossalas sárgážat dahje eará čielga mearka jienastuslohkui jienasteaddji nama báldii. Nummir mii lea olggut olgožis, čállojuvvo jienastanlihpu olgožii, mii dasto leahkokeahtá coggojuvvo sierra urdnii.

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:30

Jos olggut olggožis leat eanet jienastatolggostat, de sámediggeválgga válgastivra leahkku daid ja bidjá jienastanlihpuid logakeahttá olggožii mii lea jienastanlihpu várás, ja dat olggoš coggojuvvo dasto válgaurdnii nu mo lea mearriduvvon ovddabealde čuožžu laddasis. Njuolggadusaid § 45 mielde mearriduvvo dohkkego oktage dain jienastanlihpuin.

Jos jienasteapmi ii dohkkehuvvo, dahje jos jienasteaddjis lea válgastivrra dohkkehusa mielde biehttaluvvon jienastanvuogatuoha, de olggut olggoš galgá rájaduvvot leahkokeahttá.

§ 48. Loahpalaš lohkamát

Válgalanja jienastagat ja ovddalgihtii jienastagat lohkkujuvvojit sierra. Sierra lea duššefal dalle vejolaš lohkat jienastagaid, mat jienastuslogus gullet dihto oassái dahje dihto osiide, go dan ornis dahje dain osiin leat buohkanassii unnimustá 100 olbmo. Ovddalgihtii jienastanli jienastanlihpuide biddjuvvojit dadistaga dat seammá nummirat mat leat čállojuvvon jienastanlihpuid olggožiiddage, vrd. § 47 njealját laddasiin.

Lohkan galgá čadahuvvot sámediggeválgga válgastivrra nammadan olbmuid bokte ja mearriduvvon vuogi mielde, ja sámediggeválgga válgastivrra geahču vuolde.

Juohke listtu jienastatlogu gávdnet go lohket man ollu jienastagat leat buorin guđege listtus, vrd. § 43 goalmát ja njealját laddasiin.

Jos lohkkit jienastagaid logadettiin gaskkalduvvet, de sámediggeválgga válgastivra galgá geahččat bearrái ahte jienastanlihput ja váлгаávdnasat muđui rájaduvvojit sihkkaris vuogi mielde. Ovdalgo fas lohkaohitet jienastagaid, de sámediggeválgga válgastivra iská leago miige lobihemiid dahkkujuvvon váлгаávdnasiiguin.

§ 49. *Girjáičállin. Sámediggeválgga válgastivrra váлгаávdnasiid sádden Sámedikki hálddahussii*

Go jienastagaid leat geargan lohkamis, de sámediggeválgga válgastivrra ovdaolmmoš galgá čállit válgagirjái válgalisttu jienastatlogu, oktan dieđuiguin mat čájehit gallis jienastedje válgalanjas ja gallis fas ovddalgihtii. Sámediggeválgga válgastivra galgá dasto Sámedikki hálddahussii dallánaga sáddet seilejuvvon páhkas nannejuvvon mildosa das mii lea čállojuvvon girjái válgalanjas ja jienastanbáikkiin, buot ovddalgihtii jienastagaid olggut olggožiid mat leat joavdan, váidalusaid ja mearkkašumiid mat leat bohtán válgga jodiheapmái, ja daid jienastagaide maid sámediggeválgga válgastivra lea hilgon dahje mat leat bohtán sámediggeválgga válgastivrii § 38 mielde.

Jos sámediggeválgga válgastivra ii leat seamma go sámedikki kreatsaválga-stivrage, de dat galgá seilejuvvon páhkas dallánaga sáddet sámedikki kreatsaválgastivrra ovdaolbmui čálalaččat nannejuvvon mildosa das mii lea čállojuvvon válgagirjái vuosttas laddasa mielde, oktan buot dohkkehuvvon jienastanlihpuiguin, sirrejuvvon guovtti buntan sinke daid mat leat jienastuvvon válgalanjas ja daid mat leat jienastuvvon ovddalgihtii.

KAPIHTTAL 8. VÁLGALOAHPPEANUT

§ 50. *Jienastagaid lohkan jna.*

Sámedikki kreatsaválgastivra galgá bissánkeahttá doaimmahit válgga loahppameanuid kreatssas daid mildosiid ja jienastanlihpuid vuodul maid sámediggeválgga válgastivrrat leat sádden sámedikki kreatsaválgastivrii, vrd. § 46a ja 49 goalmát laddasiin. Jos sámedikki kreatsaválgastivra fuomáša ahte sámediggeválgga válgastivrrat leat meaddádan jienastagaid logadettiin, de dat galgá divvut meaddáhusaid.

§ 51. *Árrasjuohku*

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:31

Sámedikki kreatsaválgastivra rehkenastá man ollu jienastagaid guhtege válgalistu lea ožžon gielddain buohkanassii. Áirrassajit juogaduvvojit válgalisttuid gaska jienasteaddjiideaset loguid mielde ná:

Dat kvotienttat čállojuvvojit mat ihtet go guđege listtu jienastatlohku hávállassii juhkkovuvvo loguide 1,4,3 ja 5. Juohke jienastatlohku juhkkovuvvo nu ollu gerddiid go listtu stuorimus áirraslohku sáhtá leat. Vuosttamuš áirrassadji gullá dan listui mas lea stuorimus kvotienta. Nubbi áirrassadji gullá dan listui mas lea nubbin stuorámuš kvotienta. Goalmát áirrassadji gullá dan listui mas lea goalmádin stuorimus kvotienta.

Jos listtuid kvotienttat leat ovttá stuoru, de gullá áirrassadji dan listui mas leat eanemus jienasteaddjit. Jos listtuin leat ovttá máde ollu jienasteaddjit, de vuorbádus mearrida man listui áirrassadji gullá.

§ 53. Válgabohtosiid čállin girjái

Go válgga loahppameanut leat nohkan, de sámedikki kreatsaválgastivra ovdaolmmoš galgá čállit girjái almmolaš válgalisttuid ja man ollu sis leat jienastagat iešguđet gielddas ja oppa válgakreatssas, ja man ollu jienastagat bohte válgalanjain ja man ollu ovddalgihtii. Dasa lassin son galgá čállit man vuogi mielde sii rehkenaste listtuid áirraslogu, ja geat § 52 njuolggadusaid mielde válljejuvvojedje áirrasin ja geat várrelahttun. Buot sámedikki kreatsaválgastivra lahtut čállet namaset dan vuollái girjái.

§ 54. Válljejuvvon áirasiid fápmudus

Sámedikki kreatsaválgastivra čállá fápmudusa válljejuvvon áirasiidda ja várrelahtuide. Áirasat namahuvvojit daid vuoruid mielde mat bohtet ovdan §§ 51 ja 52. Várrelahtuid dáfus namahuvvo guđe áirasiid sádjásaččat sii leat, ja dan seammás namahuvvojit vuorut maid mielde sii leat válljejuvvon.

Buot sámedikki kreatsaválgastivra lahtut čállet namaset fápmudussii, mii sáddejuvvo vuosttamuš áirasiid, vrd. § 52 nuppi laddasa nuppi dilkkožiin. Seammás dieđihuvvo duoidda nuppiid válljejuvvon áirasiidda ja várrelahtuide mo válllejumiin lea mannan.

Sámediggi sáhtá addit dárkileabbo njuolggadusaid sámediggeáirasiid fápmudusaid hámi birra.

§ 55. Dieđiheapmi Sámedikki hálddahussii

Sámedikki kreatsaválgastivra galgá dallánaga Sámedikki hálddahussii sáddet nannejuvvon mildosa das mii lea girjái čállojuvvon.

§ 56. Jienastagaid rájadeapmi

Jienastagat mat sámedikki kreatsaválgastivra háldui leat bohtán, vrd. § 46a ja § 49 nuppi laddasiin, rájaduvvojit sihkkaris sajis ja dohkálaš seailain, dasságo válgaáigodat lea nohkan. De dat galget boldojuvvot dahje muđui duššaduvvot sihkkaris vugiin.

§ 57. Dieđáhus válllejumi dohkkeheami birra

Válljejuvvon áirras dahje várrelahttu, guhte ii leat geatnegas dohkkehit iežas válllejumi ja guhte ii leat manahan iežas vuoigatvuođa beassat, vrd. § 21, galgá ovdalgo golbma beaivvi leat gollan dan rájis go sámedikki kreatsaválgastivras oaččui dieđu iežas válllejumis, čálalaččat dieđihit ruovttoluotta dohkkehago válllejumi vai ii.

Rehkenastovuvvo ahte válllejumi lea dohkkehuvvon jos son ii leat rivttes áigái sádden dakkár dieđu mii ovddabeal laddasis namahuvvo.

**ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT
KAPIHTTAL 9. EANETLOHKOVÁLGA**

Siidu:32

§ 59. Eanetlohkoválgga almmuheapmi

Nu farga go vejolaš manŋágo lea čielgan ahte váлга ferte leat eanetlohkováлга, sámedikki kreatsaválgastivra almmuha diedáhusain jienasteaddjiide ahte váлга lea eanetlohkováлга. Diedáhusas galget boahit ovdan dat njuolggadusat mat leat váлгга várás.

§ 62. Girjáičállin jna.

Válgagirjái čállojuvvojit lohkamiid bohtosat § 61 mielde.

Sámediggeváлгга váлгastivra galgá dasto Sámedikki hálddahussii dallánaga sáddet seilejuvvon páhkas daid ávdnasiid maid birra lea sáhka § 49 vuosttamuš laddasa nuppi dilkkožis.

Jos sámediggeváлгга váлгastivra ii leat maiddái sámedikki kreatsaválgastivrage, de dat galgá seilejuvvon páhkas dallánaga sáddet sámedikki kreatsaváлгastivrra ovdaolbmui daid ávdnasiid main lea sáhka § 49 nuppi laddasis.

§ 63. Válgaloahppameanut

Sámedikki kreatsaváлгastivra galgá vuordekeahttá lágidity kreatssa váлгaloahppa-meanuid daid mildosiid ja jienastanlihpuid vuodul maid sámediggeváлгга váлгastivrrat leat sádden sámedikki kreatsaváлгastivrii. Jos sámedikki kreatsaváлгastivra fuomáša ahte sámediggeváлгга váлгastivrrat leat meaddádan logadettiin, de dat njulge boasttuvuodaid. Dat golmmas guđet buohkanassii leat eanemus jienastagaid ožžon kreatssas, leat váлljejuvvon áirrasin jienastatloguset mielde manŋálagaid. Dat golmmas guđet dasto ožžot eanemus jienastagaid go lohket áirrasjienastagaid ja várrelahttojienastagaid earutkeahttá, leat váлljejuvvon várrelahttun jienastatloguset mielde manŋálagaid.

Jos eanet evttohasat leat ožžon ovttá mađe ollu jienastagaid, de vuorbádus mearrida sin vuoruid.

Olbmuid namat guđet eai leat váлljehahttit, báhcet olggobeallái vuhtii váлddekeahttá.

§§ 53-57 njuolggadusat gustojit seamma láhkái eanetlohkováлггас.

KAPIHTTAL 10. VÁIDALUS SÁMEDIGGEVÁЛGGA VÁЛGASTIVRRA MEARRÁDUSA JA VÁЛGGA VÁЛMMASTEAMI HÁRRÁI. LOBIHIS VÁЛGA.**§ 64. Váidalus sámediggeváлгга váлгastivrra mearrádusaid hárrái**

Sámediggeváлгга váлгastivrra mearrádusaid jienastanvuogatvuodaid (sámi jienastuslogu čállimis) ja jienastanvejolašvuodaid hárrái (§§ 38 ja 39 mielde) sáhttá olmmoš váidalit Sámediggái. Vuogatvuohtha váidalit lea sus gean vuostá mearrádus lea dahkkojuvvon, ja juohkehaččas guhte lea čállojuvvon iežas gieldda sámi jienastuslohkui.

Čálalaš váidalus ferte áiggil leat joavdan Sámedikki hálddahussii, vai Sámediggi sáhttá meannudit váidalusa suokkardettiinis áirasiid fápmudusaid.

§ 67. Lobihis váлгaloahppameanut

Sámediggi galgá - go § 69 eavttut dollet deaivása - duššadit váлgakreatssa váлгabohtosiid jos sámedikki kreatsaváлгastivra lea dahkan boastut. Nu maid jos váлгabohtosat gielddas, mat leat vuodđun sámedikki kreatsaváлгastivrra loahppameanuide, leat ollásit dahje muhtun ráji duššaduvvon § 66 njuolggadusaid mielde.

§ 72. Ođđasisváлгга čádaheapmi

Ođđasisvággas geavahuvvo álgoválgga sámi jienastuslohku, muhto divvojuvvon hámis nu mo § 13 vuosttas lađas mearrida. Dasa lassin válgastivra galgá čállit sin namaid jienastuslohkui guđet álgoválggas boasttuvuođas báhce olggobeallái, ja sihkkut sin guđet boasttuvuođas čálihuvojedje jienastuslohkui, nu mo § 66 mearrádusat gáibidit. Nuppástuhttit jienastuslogu nu mo ovddabealde čuožžu dilkkoš namaha, lea vejolaš duššefal mearrádusa bokte, vrd. § 12.

Jos váлга dahkkojuvvo duššin dainnago lága njuolggadusat sámi jienastuslogu ráhkadeamis eai leat čuvvojuvvon, de jienastuslogu ráhkadanbargu galgá joatkašuvvat, vai sámi jienastuslohku šaddá leat njuolggadusaid mielde. Vuoigatvuohta dán dáhpáhusas beassat jienastuslohkui - lága njuolggadusaid mielde - lea sis buohkain geaid namat livčče álgoválgga jienastuslohkui juo galgan čállojuvvat, ja guđet manjá eai leat manahan jienastanvuoigatvuođaset. Sámediggeválgga válgastivra sihkku sin namaid guđet ovdal ođđasisvágga gáibidit namaset sihkkujuvot eret jienastuslogus.

Ođđasisvágga oktavuodas sáhttet mearridit oaneheabbo áigemeiid jienastuslogu geavvisteapriái ja válgga válmmašteapmái.

Muđui gustojit ođđasisvággasge kap. 5 -9 njuolggadusat.

KAPIHTTAL 11. OĐĐA VÁLGALOAHPPAMEANUT VÁLGAÁIGODAGAS

§ 75. Čoavdi sivat ja virggis luohpan

Sámedikki áirras guhte ii sáhte doaimmahit iežas geatnegasvuođaid almmá veardameahttun váttisvuođaid haga, sáhtta Sámedikkis ohcat čovdojumi virggis vissis áigái dahje váлгаáigodaga lohppii.

Áirasat guđet manahit jienastanvuoigatvuođaset Vuodđolága § 53 vuodul, dahje guđet leat Sámedikki hálddahussii ožžon virggi dahje dan vuollásaš ráđiid hálddahusaide, luhpet Sámedikkis váлгаáigodaga lohppii.

KAPIHTTAL 12. IEŠGUĐETLÁGAN MEARRÁDUSAT

§ 78. Válgastatistihkka

Dávkileabbo njuolggadusaid mielde maid departemeanta addá, sámedikki kreatsaválgastivra ja sámediggeválgga válgastivra leat geatnegasat addit daid dieđuid válgga birra mat goas ikinassii ležžet sávahahttit almmolaš válgastatistihka várás.

§ 80. Sámi jienastuslogu geavahanlohpi. Geatnegasvuohta orrut jávohaga

Lobi geavahit sámi jienastuslogu dahje ráhkadit mildosa sámi jienastuslogus dahje dan oasis mii lea leamaš anus válgalanjas, sáhttet addit duššefal

1. almmolaš virggálačča doaimma várás go dan doibmii lea áibbas dárbašlaš
2. statistihkalaš atnui dieđalaš barggu oktavuodas go sámediggi lea miehtan dasa

Son guhte lea ožžon lobi geavahit sárgojuvvon jienastuslogu dahje mildosa das, lea geatnegas orrut jávohaga das gii olbmuid lea jienastan ja gii olbmuid ii leat jienastan. Son guhte dáid njuolggadusaid mielde oažžu dieđuid das mo olbmot leat jienastan, lea geatnegas váruhit ahte dat dieđut eai leava earáide.

Sámediggi dohkkeha ja mearrida russekeahes sámi jienastuslogu geavaheami.

§ 81. Sámediggeválgga ruhtagolut

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:34

Stáhtakássa máksá daid goluid maid gielddat ja fylkagielddat biddjojuvvojit guoddit sámediggeválgga oktavuodas go mearriduvvon válganjuolggadusaid mielde čáđahit válgga. Refušuvdna mearriduvvo dáinna lágiin:

- a. buot gielddaide máksojuvvo 1500 kruvdnosaš vuodđosupmi, geahčakeahttá dasa man olus leat čálihan iežaset gieldda sámi jienastuslohkui.
- b. gielddaide máksojuvvo 30 kruvdnosaš supmi juohke olbmo nammii guhte lea čállojuvvon sámi jienastuslohkui.

Stáhtakássa máksá sámedikki kreatsaválgastivrraid doaibmagoluid, daid doaimmaid mat leat mearriduvvon válganjuolggadusain, ja daid mat válganjuolggadusaid olis čuvvot.

Departemeanta sáhtta - ovttasráđiid Sámedikkiin - bidjat rámmaid daidda goluide mat galget maksojuvvo vuosttas čuoggá mielde, ja sáhtta addit Sámedikki háldui seamma sturrosaš sumi goluid máksit.

ÁŠŠI 32/95 FRÁŅKRIIKKA ATOMBÁVKALANGEAHČČALEAMIT**Áššebáhpirat:**

- Puuhonua B. Kanahele 13.07.95 reive

Sámediggi mearridii čuovvovaččat:

Sámediggi háliida hui garrasit moaitit FráŅkriikka mearrádusa ođđasit álggahit atombávkalangeahččalemiid Mururoasulluin. Dát mearrádus orru čájeheamen ahte árvvu olbmuid ja birras ektui váilu ollásit. Seammás dát čájeha imperialistalaš miellaguottu man oainnu mielde lea vuoigatvuohta joatkit billistemiid dakkár guovlluin mat leat guhkin eret iežaset guovlluin. Koloniserema bokte nuppe beale máilmmi guovlluid leat sii fidnen alcceseaset ilgadis stoahkanšillju geahččaladdat viiddisbillisteaddji vearjjuid. Sámediggi ii dohkket stáhtaid válddi eará olbmuid ja guovlluid bidjat dakkár váralaš dillái maid dát hirbmadis dagut nugo atombávkalangeahččaleamit ovddastit.

Buomin Máttá-jaskesábi álbmogii, ja olbmui ja lundui buohkanassii, háliida Sámediggi sámi álbmoga bealis ávžžuhit FráŅkriikka ráđdehusa nuppástuhtit mearrádusa ođđasit álggahit atombávkalangeahččalemiid Mururoas.

Sámediggi ávžžuha Norgga eiseválddiid ja gaskariikalaš orgánaid áŅgiruššat oazžut FráŅkriikka nuppástuhtit mearrádusas, ja bargat oazžut áigái gaskariikalaš šiehtadusa mii gielddá dákkár bávkalangeahččalemiid.

ÁŠŠI 33/95 FINNMARKKU FYLKKAGIELDDA SÁMI DEARVVAŠVUOĐA- JA SOSIÁLPLÁNA - GULASKUDDAN**Áššebáhpirat:**

- Finnmárkku fylkkgieldda 06.07.95 reive mildosiiguin
- Ášši 35/90

Sámediggi mearridii čuovvovaččat.:**Alggahus**

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:35

Sámediggi lea ožžon Finnmárkku fylkkagieldda sámi dearvvasvuoda- ja sosiálplána- evttohusa. Sámi dearvvasvuoda- ja sosiálplánaevttohusa lea ráhkadan lávdegoddi maid fylkkagiella lea nammadan, mii lea veardidan, dieđud dáfus ođasmahtán, ja revideren dálá fylkkagielddalaš sámi dearvvasvuoda- ja sosiálplána.

Sámedikki bajimuš mihttomearrin ahte sápmelaccain lea seamma buorre dearvvasvuoda- ja sosiálbálvalusfálaldat go eará álbmogis. Norgga dearvvasvuoda- ja sosiálbálvalusat leat válđoáššis leamaš heivehuvvon majoritehtaálbmogii ja dan dárbbuide. Sámi giella ja kulturipmárdus eai leat doarvái vuhtii válđon dearvvasvuodafálaldaga plánemis ja ovddideamis. Danin leat boahtteáiggis ollu hástalusat ollislaš dearvvasvuoda- ja sosiálfálaldaga ovddideamis sámi álbmoga várás. Leat ain ollu dearvvasvuoda- ja sosiálfálaldagat mat eai leat dohkalaččat heivehuvvon sámi álbmogii.

Sámedikki mielas lea buorre go Finnmárkku fylkkagiella lea mearridan Sámi dearvvasvuoda- ja sosiálplána, mii dál galgá reviderejuvvot. Sámediggi lea ovdal gulaskuddamis fylkkagiella dearvvasvuoda- ja sosiálbálvalusaid plánas sámi álbmoga várás (ášši 35/95) dadjan ahte dikki mielas lea buorre go ráhkaduvvojit plánat buoridit dán bálvalusa.

Plánaárvalus lea buorre vuodđun dasa ahte ovddidit ja čadahit ollu doaimmaid fylkka dearvvasvuoda- ja sosiálsuorggis. Plána šaddá leat guovddáš dokumeantan joksat fylkkagieldda bajimuš mihttomeari dearvvasvuoda- ja sosiálfálaldaga ektui sámi álbmoga várás. Dearvvasvuoda- ja sosiálbálvalusgažaldagat mat gusket sámi álbmogii gullet dákkár suorgái mas leat beroštišgoahtán easka mañimuš áiggid. Finnmárkku fylkkagieldda plánabargu dán suorggi hástalusaid oktavuodas sámi álbmoga hárrái leat leamaš mielde váikkuheamen dasa ahte dahkat ášši áigeovdilin.

Plána mihttomeriid birra

Finnmárkku fylkkagiella čájeha dearvvasvuoda- ja sosiálplána bokte ahte lea nášuvnnalaš bargu sihkkarastit buoret sámi dearvvasvuodabálvalusa. Vuodđun dása leat sisrievvtelaš ja gaskariikalaš riektinjuolggadusat eamiálbmogiid ja unnitálbmogiid birra. Fylkkagiella dovddasta guovddáš mieldeovddasvástádusa sosiál- ja dearvvasvuodafálaldaga čađaheamis ja plánemis sámi álbmoga várás.

Sámediggi doarju plánalávdegotti go dadjá ahte lea bajimuš mihttomearrin nu guhkás go vejolaš sihkkarastit sámi álbmogii seamma buriid bohtosiid go eará álbmogis leat. Lea maid guovddáš mihttomearrin sihkkarastit sámi álbmogii seamma vejolašvuoda geavahit dearvvasvuoda- ja sosiálbálvalusaid. Sámediggi háliida deattuhit ahte erenoamáš sámi fálaldagat mat áсахuvvojit fylkka dearvvasvuoda- ja sosiálbálvalusaid oktavuodas, berrejit organiserejuvvot, áinnas ođđa modeallaiguin, nu ahte šattašedje buorin olles sámi álbmogii fylkkas, seammaárvosaš fálaldagaiguin mat leat bures heivehuvvon ja lágiduvvon gielddaiguin ovttas.

Fylkkagieldda oassebálvalusat

Plánaárvalusas deattuhuvvo ahte dearvvasvuoda- ja sosiálbálvalusas lea čielga mihttomearrin vuhtii válđit kultuvrralaš beali, ja ahte dát guoská erenoamážit psykiatralaš bálvalusaide. Sámediggi doarju dán ja atná vuodđoeaktun ahte dearvvasvuoda- ja sosiálbálvalusat sámi álbmoga várás addojit sámi kulturrámma siskkobeaide.

Sámediggi lea ovttaoaivilis dasa ahte psykiatralaš bálvalusaid oktavuodas lea deatalaš oažžut vásihusaid ja ovddidit psykiatriija mii vuhtii válđa kultuvrralaš beali. Danin lea deatalaš nannet dutkan- ja ovddidanbarggu dán suorggis. Plánalávdegotti evttohusa hárrái

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:36

viiddidit psykiatrijafálaldaga rávisolbmuid várás ja ásahit eanet dikšunfálaldagaid bearrašiid várás, háliida Sámediggi dušše dadjat ahte lea deatalaš ahte gávdnojit ásahusat ja-ossodagat mat sáhttet sihkkarastit seammaárvosas psykiatralaš fálaldaga sápmelaččaide. Sámedikki mielas lea buorre go plánaárvalus deattuha ahte lea dárbašlaš ođdasit šiehtadallamiid oktavuodas Ásgárd buohccivesuin vuhtii váldit giella- ja kulturgelbbolašvuoda.

Plánaárvalus deattuha ahte lea dárbu buoridit somahtalaš bálvalusaid fálaldaga sámi álbmoga várás. Čujuhuvvo earret eará dasa ahte fylkka guovtti buohccivesuid gelbbolašvuodahuksen sámegeiela ja sámi kulturras ferte nannejuvvot, dulkonbálvalus buoriduvvot ja ahte ferte bidjat eambo návccaid dasa ahte rekruteret dearvvašvuoda-bargiid geain lea sámi duogáš. Sámedikki lea áiggi ovttaoavvilis dasa ahte lea čielga dárbu nannet somahtalaš bálvalusfálaldaga sámi álbmoga várás, ja ahte danin fertejit biddjot johtui ollu doaimmat sihkkarastit dohkálaš fálaldaga.

Plánalávdegoddi atná vuodđun ahte muhtun joavkkut hui sakka dárbašivčče sámegeiel veajuiduhtinfálaldaga. Čujuhuvvo dasa ahte dáid joavkkuid dáfus lea eaktun ahte veajuiduhtin dáhpáhuvá sámi birrasis, gos fágaolbmuin lea gelbbolašvuodta sámegeiela ja sámi kulturras. Sámediggi doarju plánalávdegodti oainnu das ahte lea dárbu veajuiduhtinguovddáži sámi álbmoga várás. Berre dallánaga biddjot ruhta ovddidit dákkár fálaldaga.

Plánaárvalus čujuha dasa ahte lea dárbu hukset sámi kulturgelbbolašvuoda mánáidsuodjalansuorggis. Dát guoská earret eará dasa go mánát ja nuorat biddjojit institušuvnnaide ja biebmoruovttuide. Sámediggi lea ovttaoavvilis dasa ahte lea dárbu nannet mánáidsuodjalusa kulturgelbbolašvuoda. Earret eará ferte deattuhuvvot ahte kultuvrralaš eavttut vuhtii váldojit seammaárvosas vuogi mielde go mánát ja nuorat váldojit eret ruovttuin ja biddjojit eará sadjái. Sámi nuoraidruovttu ásaheapmi lea deatalaš lávkin joksat mihtomeari mas lea sáhka mánáidsuodjalusas mas lea doarvái gelbbolašvuodta kultuvrralaš beali oktavuodas.

Sámediggi lea duhtavaš go Finnmárkku fylkkagieldda dearvvašvuoda- ja sosiálávdegoddi lea mearridan váldit badjelasas spesialistadoavtterguovddáža Kárášjogas. Sámediggi oaidná ahte dál dagahuvvo eahpečielggasvuodta dakko bokte, mii guoská fylkkagieldda ovddasvástádussii guovddáža jodiheames. Ná danne go fylkalávdegoddi vuostálasttii evttohusa maid dearvvasvuoda- ja sosiálastivra lea ovddidan. Diggi háliida deattuhit fylkkagieldda ovddasvástádusa joatkit ja nannet dán bálvalusa boahteáiggis spesialistafáladahkan sámi álbmoga várás. Danin ávžžuhit ahte fylkkadiggi váldá ovddasvástádusa jodihit guovddáža.

Sámediggi lea ovdal ovttajienalaččat ávžžuhan Finnmárkku fylkkagieldda váldit badjelasas spesialistadoavtterguovddáža Kárášjogas. Sámediggi doalaha ain dán.

Sámediggi čujoha Sd.prp.-ii nr. 1 (1988-89) gos daddjo čuovvovaččat:

"Ráđđehusa mielas lea nášuvnnalaš bargu sihkkarastit ahte sámi álbmot oažžu buoret dearvvašvuodabálvalusa iežas gillii."

Sámediggi ii sáhte dohkkehít ahte Ráđđehusa áigumuš ii leat ollašuvvon.

Guovttegielalašvuoda ruđat

Sámediggi lea 1994:s mearridan njuolggadusaid stáhtarudaid juogadeami hárrái guovttegielalašvuhtii sámegeiela hálddašanguovllus. Juolludeami ulbmil lea ovddidit sámegeiela geavaheami almmolaš hálddašeamis. Ođđa njuolggadusaid mielde leat dál

ČOAHKKINGIRJI 3/95 - MEARRÁDUSAT

Siidu:37

maiddái Tromssa ja Finnmárkku fylkkagielddat sihkaraston oažžut vuodđodoarjaga guovttegielalašvuhtii, ja dát geatnegahtta fylkka geavahit maiddáie iežas bušeahhtarudaid dán bargui. Dát gáibida erenoamáš plánabarggu das makkár searaid bidjat guovttegielalašvuhtii. Sámediggi áigu ain bargat vuoi guovttegielalašvuoda ruđaid ollislaš rámma lassána nu ahte maiddáie doarjja fylkkagielddaide sáhtá lasihuvvot.

Doaibmaplána birra

Sámedikki mielas lea miellagiddevaš oaidnit ahte fylkkagieldda áigumuš lea bargat ovttas davviriekalaš dásis dearvvašvuoda- ja sosiáldoaimmaid ovddideamis sámi álbmoga várás. Ollislaš sámi dearvvašvuoda- ja sosiálpoliitihkka sápmelaččaid várás guoská Sámedikki oainnu mielde buot sámi guovlluid sápmelaččaide. Fylkkagielddas leat Barentsovtasbarggu bokte buorit vejolašvuodat bargat ovttas badjel riikarájiid. Leat ullu hástalusat ovttasbargodoaimmaid čadaheamiin buoridan dihte dearvvašvuodafálaldaga ruošša bealde sápmelaččaide ja nenetsaide. 1995 Barentsprogrammas leat evttohuvvon doaimmat dása.

Muđui áigu Sámediggi hui viidát guorahallat dearvvašvuoda- ja sosiálfálaldaga sámi álbmoga várás Sosiál- ja dearvvašvuodadepartemeantta čielggadeami NOU 1995:6 gulaskuddanbarggu oktavuodas, Dearvvašvuoda- ja sosiálbálvalusplána sámi álbmoga várás Norggas.

ÁŠŠI 34/95 SÁMEDIKKI 1996 ČOAHKKINPLÁNA

Áššebáhpirat:

- 1996 kaleandar

Sámediggi mearridii čuovvovaččat:

Sámedikki 1996' dievasčoahkkinplána:

9. vahku	guovvamánu 26. b. - njukčamánu 1. b.
21. vahku	miessemánu 20. b. - miessemánu 24. b.
39. vahku	čakčamánu 23. b. - čakčamánu 27. b.
48. vahku	skábmamánu 25. b. - skábmamánu 29. b.

ÁŠŠI 35/95 DOARJJA SÁMI ORGANISAŠUVNNAIDE

Áššebáhpirat:

- Dievasčoahkkima nammadan lávdegotti árvalus

Sámediggi mearridii čuovvovaččat:

Ášši mañiduvvo boahte dievasčoahkkimii.

Čoahkkingirjji čáli:

 pr Randi R. Balto